

De rechtspositie van de minderjarige in de gesloten
jeugdhulp in het licht van het Internationaal Verdrag inzake
de Rechten van het Kind

Naam: Amber Foks

Opleiding: master jeugdrecht

Begeleider: mr. S.C.G.A. Duivenvoorde

Trefwoorden: gesloten jeugdhulp, kinderrechten, rechtspositie minderjarige

Inhoudsopgave

Afkortingenlijst	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Onderzoeksvraag en onderzoeksmethode	5
1.3 Afbakening van het onderzoek	7
2. De machtiging gesloten jeugdhulp	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Gesloten jeugdhulp in het vrijwillig kader	9
2.3 Gesloten jeugdhulp in het gedwongen kader	11
2.4 Afsluiting	14
3. De rechtspositie van de minderjarige	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Geschillenregeling	15
3.3 (On)mogelijkheid verzoek beëindiging machtiging gesloten jeugdhulp	17
3.4 Afwezigheid van een gezinsvoogd	19
3.5 Ontbreken van inmenging van de Raad	20
3.6 Tussenconclusie	23
4. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind	24
4.1 Inleiding	24
4.2 Artikel 2 IVRK	25
4.3 Artikel 12 IVRK	26
4.4 Artikel 20 IVRK	27
4.5 Artikel 25 IVRK	29
4.6 Artikel 37 IVRK	30
4.7 Afsluiting	31
5. De rechtspositie in het licht van het IVRK	32
5.1 Inleiding	32
5.2 Geschillenregeling	32
5.3 (On)mogelijkheid verzoek beëindiging machtiging gesloten jeugdhulp	33
5.4 Afwezigheid van een gezinsvoogd	35
5.5 Ontbreken van inmenging van de Raad	36
6. Conclusie en aanbevelingen	38
Literatuurlijst	42

Afkortingenlijst

BW	Burgerlijk Wetboek
College van B&W	College van burgemeester en wethouders
Het Comité	Comité voor de rechten van het kind
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
Jw	Jeugdwet
Het Mensenrechtencomité	Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties
De Raad	Raad voor de Kinderbescherming
Wet gesloten jeugdzorg	Wijziging van de Wet op de jeugdzorg met betrekking tot jeugdzorg waarop aanspraak bestaat ingevolge de wet in gesloten setting

Hoofdstuk 1 – Inleiding

1.1 Aanleiding

Sinds de Wet gesloten jeugdzorg in 2008 in werking is getreden, is het bij een plaatsing in een gesloten accommodatie van een minderjarige niet meer vereist dat deze plaatsing gepaard gaat met een kindbeschermingsmaatregel.¹ Dit houdt in dat het niet vereist is dat een minderjarige bij een plaatsing in een gesloten accommodatie onder toezicht is gesteld of dat de voogdij over de minderjarige bij een gecertificeerde instelling berust. Destijds beargumenteerde Minister Rouvoet de loskoppeling van de plaatsing in een gesloten accommodatie en de kindbeschermingsmaatregel als volgt: “Als de ouders instemmen met de behandeling van hun zoon of dochter in de gesloten jeugdzorg, wil ik hen niet onnodig confronteren met het doorbreken van hun gezag.”² De machtiging gesloten jeugdhulp kan hierdoor sinds 2008 worden verleend, indien de wettelijke vertegenwoordiger instemt met de opnemings- en het verblijf van de minderjarige.³ Deze gesloten plaatsing vindt plaats in het vrijwillig kader van jeugdhulp. De plaatsing in een gesloten accommodatie met een ondertoezichtstelling of een voogdijmaatregel valt in het gedwongen kader van jeugdhulp. De minderjarige die in het vrijwillig kader gesloten geplaatst is en de minderjarige die in het gedwongen kader gesloten geplaatst is, zitten in dezelfde gesloten accommodatie. Ze verkeren feitelijk in dezelfde situatie.

Het afgelopen decennium is er aandacht besteedt aan de rechtspositie van de minderjarige die gesloten geplaatst is in het gedwongen kader. Deze aandacht heeft ertoe geleid dat deze minderjarigen een sterkere rechtspositie hebben gekregen.⁴ De rechtspositie van minderjarige die gesloten geplaatst is in het vrijwillig kader is echter niet versterkt. Dat is gezien de loskoppeling die in 2008 heeft plaatsgevonden en het feit dat sinds 2014 het aantal gesloten plaatsingen in het vrijwillig kader is toegenomen, opvallend.⁵ Omdat de minderjarigen in de verschillende kaders in dezelfde gesloten accommodatie geplaatst kunnen zijn, hoeft er in de praktijk weinig tot geen verschil te zijn tussen de gesloten plaatsingen in beide kaders. Dat alleen de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader is versterkt en dat het aantal gesloten plaatsingen in het vrijwillig kader is toegenomen, is daarom verontrustend. Dit kan namelijk betekenen dat de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader zwakker is ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader. In de literatuur komt onder andere naar voren dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen mogelijkheid heeft om gebruik te maken van de geschillenregeling uit artikel 1:262b Burgerlijk Wetboek (hierna: BW).⁶ Ook kan de

¹ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 112.

² *Handelingen II* 2006/07, 87, 4880.

³ Art. 6.1.2. lid 3 sub c Jw.

⁴ Bruning 2016, p. 79.

⁵ Vereniging van Nederlandse Gemeenten 2015.

⁶ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113; De Jong-de Kruijf 2019, p. 377.

minderjarige in het vrijwillig kader geen verzoek doen tot beëindiging of verkorting van de machtiging gesloten jeugdhulp.⁷ In tegenstelling tot de minderjarige in het gedwongen kader, die deze twee mogelijkheden wel heeft. Onder andere deze twee voorbeelden komen frequent terug in de literatuur, maar toch zet de wetgever geen stappen om hier verandering in aan te brengen.

Dat er wellicht verandering nodig is, volgt uit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: IVRK). Met de komst van het IVRK zijn er aan kinderen specifieke rechten toegekend. Op basis van het kind zijn, heeft het kind rechten. De rechten uit het IVRK lopen uiteen en omvatten burgerlijke, politieke, economische, sociale en culturele rechten.⁸ Met de plaatsing in een gesloten accommodatie wordt er inbreuk gemaakt op de rechten van de minderjarige. Een grote inbreuk wordt gemaakt op het recht op gezinsleven uit artikel 16 IVRK. De minderjarige wordt gescheiden van zijn ouders en wordt uit zijn eigen omgeving weggehaald. Bij de gesloten plaatsing is er ook sprake van vrijheidsbeneming in de zin van en artikel 37 IVRK.⁹ Vanwege de grote inmenging die er wordt gemaakt op het gezinsleven van de minderjarige en de ingrijpendheid van deze gesloten plaatsing is het essentieel dat de rechten en de belangen van deze minderjarigen worden gewaarborgd.¹⁰ Maar zoals net al naar voren kwam, heeft een minderjarige in het vrijwillig kader geen sterkere rechtspositie gekregen, terwijl de minderjarige in het gedwongen kader dit wel heeft gekregen.¹¹ Tevens is er kritiek vanuit de literatuur.¹² Hierdoor rijst de vraag welke verschillen er zijn in de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader en hoe verhouden deze verschillen zich tot het IVRK?

1.2 Onderzoeksvraag en onderzoeksmethode

In dit onderzoek staat de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader en de consequenties die deze verschillen hebben op het niveau van het IVRK centraal. De hoofdvraag van dit onderzoek is hoe verschilt de rechtspositie van de minderjarige die in het vrijwillig kader gesloten geplaatst is zich ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige die in het gedwongen kader gesloten geplaatst is en hoe verhouden deze verschillen zich tot het IVRK? Om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag zullen er vier deelvragen worden behandeld. De vier deelvragen zijn: 1. Hoe zijn de gesloten plaatsingen in beide kaders geregeld? 2. Wat zijn de verschillen in de rechtspositie van de minderjarige tussen deze plaatsingen? 3. Welke artikelen van het IVRK zijn van toepassing? 4.

⁷ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113; De Jong-de Kruijf 2019, p. 336 en 377.

⁸ Blaak e.a. 2012, p. 32.

⁹ PHR 31 mei 2013, ECLI:NL:PHR:2013:BZ5422, r.o. 2.13.

¹⁰ Bruning 2016, p. 75.

¹¹ Bruning 2016, p. 79.

¹² Zie ook De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26 en De Jong-de Kruijf 2019.

In hoeverre zijn de verschillen in de rechtspositie die zich voordoen in overeenstemming met de artikelen uit het IVRK?

In hoofdstuk twee wordt de plaatsing in een gesloten accommodatie in beide kaders uiteengezet. Eerst wordt kort de Jeugdwet besproken en daarna wordt er uiteengezet aan welke voorwaarden er moet worden voldaan voordat er over kan worden gegaan tot de afgifte van een machtiging gesloten jeugdhulp in het vrijwillig en in het gedwongen kader. Er wordt in dit hoofdstuk voornamelijk gebruik gemaakt van de Jeugdwet en kamerstukken.

In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de verschillen in de rechtspositie van de minderjarige die gesloten geplaatst is in het vrijwillig kader ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige die gesloten geplaatst is in het gedwongen kader. De vier onderdelen die centraal staan zijn de geschillenregeling, de (on)mogelijkheid om een verzoek tot beëindiging van de machtiging gesloten jeugdhulp te doen, de rol van de gezinsvoogd en de betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: de Raad). Deze vier onderdelen zijn gekozen, omdat deze onderdelen geregeld terugkomen in de literatuur en het lijken zorgelijke elementen van de plaatsing in een gesloten accommodatie. Ook laten deze onderdelen goed het onderscheid zien tussen de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader en de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader. Dit hoofdstuk zal gebruik worden gemaakt van nationale wetgeving, kamerstukken, handboeken en juridische tijdschriftartikelen. Aan het eind van dit hoofdstuk wordt het eerste deel van de onderzoeksvraag beantwoord.

Hoofdstuk vier staat in het teken van het IVRK. In dit hoofdstuk worden de artikelen van het IVRK besproken die van belang zijn bij de onderdelen die in hoofdstuk drie naar voren zijn gekomen. Er wordt per artikel uiteengezet wat het artikel inhoudt en wat dit voor de rechtspositie van de minderjarige bij de gesloten plaatsing mee zou moeten brengen. Dit zal gedaan worden aan de hand van het IVRK, General Comments, handboeken en juridische tijdschriftartikelen.

In hoofdstuk vijf wordt er gekeken hoe de verschillen in de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader ten opzichte van de minderjarige in het gedwongen kader zich verhouden tot het IVRK. De bevindingen die zijn gedaan in de eerdere hoofdstukken zullen hier centraal staan.

In hoofdstuk zes worden de resultaten uit het onderzoek besproken en zal de onderzoeksvraag worden beantwoord. Dit hoofdstuk zal worden afgesloten met aanbevelingen.

1.3 Afbakening van het onderzoek

De plaatsing in gesloten accommodatie kent verschillende varianten. Gezien de grootte van dit onderzoek, wordt er in dit onderzoek enkel gekeken naar de plaatsing in een gesloten accommodatie op grond van artikel 6.1.2 Jeugdwet (hierna: Jw). Dit artikel bevat de reguliere gesloten plaatsing van de minderjarige en de jeugdige die wel al achttien jaar is.

Hoofdstuk 2 – De machtiging gesloten jeugdhulp

2.1 Inleiding

De plaatsing van een minderjarige in een gesloten accommodatie is geregeld in de Jeugdwet. De Jeugdwet verving de Wet op de jeugdzorg en trad op 1 januari 2015 in werking.¹³ De tekortkomingen in de Wet op de Jeugdzorg vormden de aanleiding van de Jeugdwet. De hoofdzakelijke tekortkomingen waren de falende samenwerking rond gezinnen en kinderen, de financiële prikkels die tot dure gespecialiseerde zorg leidden en het onnodig medicaliseren van afwijkend gedrag. De genoemde tekortkomingen hadden als effect dat de kosten hoog opliepen.¹⁴ Met de Jeugdwet werd een eenvoudiger, efficiënter en effectiever jeugdstelsel beoogd en de invoering van de Jeugdwet had als doel de eigen kracht van gezinnen te versterken. De Jeugdwet bracht een grondige wijziging van het jeugdstelsel mee en decentraliseerde alle jeugdhulp naar gemeenten.¹⁵ Het beleid van de gesloten jeugdhulp zoals dat was neergelegd in de Wet op de Jeugdzorg is vrijwel onveranderd overgenomen. Alleen de noodzakelijke wijzigingen zijn doorgevoerd in de artikelen. De wetgever streefde ernaar zo min mogelijk veranderingen in het systeem toe te passen.¹⁶

De gesloten plaatsing in het vrijwillig kader en de gesloten plaatsing in het gedwongen kader zijn beide hoofdzakelijk geregeld in hoofdstuk zes van de Jeugdwet. Dit hoofdstuk van de Jeugdwet zal dan ook het middelpunt zijn van dit hoofdstuk. De toepassing van dit hoofdstuk ziet op minderjarigen en op jeugdigen die ten tijde van het lopen van een machtiging gesloten jeugdhulp achttien jaar zijn geworden.¹⁷ In de bespreking van de gesloten plaatsing zal er een enkele keer onderscheid zitten tussen de minderjarige en de jeugdige die ten tijde van het lopen van een machtiging gesloten jeugdhulp achttien jaar is geworden. Wanneer een onderscheid zich voordoet, zal er uitdrukkelijk worden aangegeven om welk van de twee het gaat. Er zal voorts worden gesproken over de minderjarige.

Er wordt bij de gesloten plaatsing met instemming van de wettelijke vertegenwoordiger gesproken over het vrijwillig kader. Het woord ‘vrijwillig’ is wellicht geen goede keuze aangezien alleen de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige moet instemmen met de plaatsing en niet de minderjarige zelf.¹⁸ Geheel vrijwillig is de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader dus niet. Deze plaatsing brengt namelijk niet vanzelfsprekend mee dat de minderjarige in kwestie zelf instemt met

¹³ Stb. 2014, 443; Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 739.

¹⁴ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 739; De Boer & Bruning *FJR* 2018/46, p. 206.

¹⁵ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 747; De Boer & Bruning *FJR* 2018/46, p. 206.

¹⁶ *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3, p. 184; Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 786.

¹⁷ Art. 6.1.1 lid 1 Jw.

¹⁸ De voorwaardelijke machtiging voor de gesloten plaatsing uit art. 6.1.4. Jw is hierop een uitzondering. Hier geldt namelijk dat de minderjarige de jeugdhulp dient te aanvaarden (lid 7).

de gesloten plaatsing en zich ‘vrijwillig’ laat plaatsen in een gesloten accommodatie. Als er in dit onderzoek wordt gesproken over de gesloten plaatsing in vrijwillig kader of de vrijwillige gesloten plaatsing wordt er dus verwezen naar de plaatsing in een gesloten accommodatie met instemming van de wettelijke vertegenwoordiger.

In de volgende paragrafen zullen de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader en de gesloten plaatsing in het gedwongen kader achtereenvolgend worden besproken. Er wordt gekeken naar wie de machtiging gesloten jeugdhulp mag verlenen en wanneer deze machtiging verleend mag worden. Ook wordt er bij beide plaatsingen gekeken aan welke voorwaarden en criteria er dient te worden voldaan voordat een minderjarige in een gesloten accommodatie geplaatst mag worden.

2.2 Gesloten jeugdhulp in het vrijwillig kader

Verzoek

Op grond van artikel 6.1.2 lid 1 Jw kan een machtiging voor de plaatsing van een minderjarige in een gesloten accommodatie worden verleend door de kinderrechter. Voordat de kinderrechter deze machtiging kan verlenen, moet er sprake zijn van een verzoek voor deze machtiging. Dit verzoek wordt gedaan door het college van burgemeester en wethouders (hierna: college van B&W) van de gemeente waar de minderjarige zijn woonplaats heeft.¹⁹ In de praktijk zal het verzoek hoofdzakelijk worden gedaan door een professional uit het wijkteam van de gemeente. Deze professional is vaak al een periode in contact met het gezin en doet het verzoek namens het college van B&W. Het verzoek vergt de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper. De gekwalificeerde gedragswetenschapper moet de jeugdige in het kader van deze instemming recent hebben onderzocht.²⁰ Het vereiste van de instemmingsverklaring van de gekwalificeerde gedragswetenschapper is omwille van de ingrijpendheid van de plaatsing in een gesloten accommodatie.²¹

Gronden

De kinderrechter mag de machtiging enkel verlenen indien naar zijn oordeel de gesloten plaatsing “noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling van de jeugdige naar volwassenheid ernstig belemmeren” en “de opneming en het verblijf noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan deze jeugdhulp onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken.”²² Bij deze gronden kan er bijvoorbeeld gedacht worden aan veelvoudige problematiek binnen het gezin van een minderjarige in combinatie met het feit dat de minderjarige

¹⁹ Art. 6.1.8 lid 1 Jw.

²⁰ Art. 6.1.2 lid 6 Jw.

²¹ *Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3, p. 188.*

²² Art. 6.1.2 lid 2 Jw.

strafbare feiten pleegt of dat er sprake is van loverboyproblematiek.²³ Wanneer een minderjarige thuis woont, is het voor loverboys mogelijk om contact te zoeken en invloed uit te oefenen. Ook al doen ouders hun best, zij kunnen soms niet behoeden dat hun kind in handen valt van een loverboy. Het kan dan noodzakelijk zijn dat een minderjarige in een gesloten accommodatie wordt geplaatst. Deze gesloten plaatsing kan ervoor zorgen dat de minderjarige niet meer beïnvloedt kan worden door een loverboy en dat de loverboyproblematiek kan worden aangepakt. De plaatsing van een minderjarige in een gesloten accommodatie is bedoeld als een ultimum remedium.²⁴ Als een lichtere vorm van jeugdhulp voldoende is om de problemen aan te pakken, dan moet deze jeugdhulp worden ingezet. Dat houdt niet in dat voordat er tot een gesloten plaatsing kan worden overgegaan alle lichtere vormen van jeugdhulp geprobeerd moeten zijn. Wel moeten de andere vormen van jeugdhulp worden meegewogen bij de afweging van het besluit.²⁵

Voorwaarden

Wanneer het gaat om een minderjarige en hij dus onder de achttien jaar is, kan de machtiging uitsluitend worden verleend in het geval de minderjarige onder toezicht is gesteld, een gecertificeerde instelling de voogdij heeft over de minderjarige of de wettelijke vertegenwoordiger instemt met de opnemings- en het verblijfsbesluit.²⁶ Deze laatste mogelijkheid, de gesloten plaatsing met instemming van de wettelijke vertegenwoordiger, is de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader. De eerste twee mogelijkheden vallen onder de gesloten plaatsing in het gedwongen kader en zullen in de volgende paragraaf besproken worden. Wanneer de wettelijke vertegenwoordiger heeft ingestemd met de gesloten plaatsing, kan, indien de instemming wordt ingetrokken door de wettelijke vertegenwoordiger, de minderjarige nog veertien dagen gesloten geplaatst blijven na intrekking van de toestemming.²⁷ Voor deze mogelijkheid heeft de wetgever bewust gekozen. In deze periode van veertien dagen, is het mogelijk om een (voorlopige) ondertoezichtstelling aan te vragen. Het gezag van de ouders wordt met een ondertoezichtstelling beperkt en de gesloten jeugdhulp kan dan worden voortgezet. Dit moet voorkomen dat de geboden jeugdhulp abrupt wordt afgebroken.²⁸ Dit houdt dus wel in dat een minderjarige voor de duur van veertien dagen gesloten geplaatst kan zijn zonder een kindbeschermingsmaatregel en zonder instemming van de wettelijke vertegenwoordiger. Er wordt dan dus niet meer voldaan aan de voorwaarden die gelden voor de machtiging gesloten jeugdhulp.

²³ Legemaate e.a. 2014, p. 264.

²⁴ De Jong-de Kruijf 2019, p. 127.

²⁵ *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3, p. 186.

²⁶ Art. 6.1.2 lid 3 Jw.

²⁷ Art. 6.1.2 lid 9 Jw.

²⁸ *Kamerstukken II* 2012/13, 33684, 3, p. 189.

Voor een jeugdige die wel al achttien jaar is, gelden andere voorwaarden. Voor deze jeugdige geldt dat de machtiging alleen kan worden verleend, indien de behandeling al is aangevangen voordat de jeugdige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en dat het hulpverleningsplan is vastgesteld voordat de jeugdige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. Ook is het vereist dat er wordt toegewerkt naar een andere vorm van jeugdhulp dan de plaatsing in een gesloten accommodatie en dat dit ook in het hulpverleningsplan is opgenomen. Tevens dient de gesloten jeugdhulp, na het bereiken van de van de leeftijd van achttien jaar door de jeugdige, niet langer dan zes maanden te duren.²⁹

2.3 Gesloten jeugdhulp in het gedwongen kader

Verzoek

In de vorige paragraaf is gebleken dat de kinderrechter een machtiging voor de plaatsing in een gesloten accommodatie verleend op verzoek. Naast het college van B&W, kan de machtiging ook worden verzocht door de Raad of de officier van justitie, mits er sprake is van de toepassing van een kinderschermingsmaatregel op een minderjarige of een kinderschermingsmaatregel wordt verzocht voor een minderjarige.³⁰ De groep die het verzoek kan indienen is bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader dus groter. Net zoals bij de machtiging voor de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader, is ook bij de machtiging voor de gesloten plaatsing in het gedwongen kader een instemmingsverklaring van een gekwalificeerde gedragswetenschapper vereist.³¹

Gronden

De gronden voor de gesloten plaatsing in het gedwongen kader zijn hetzelfde als die van de gesloten plaatsing in vrijwillig kader. De kinderrechter mag de machtiging enkel verlenen indien naar zijn oordeel de gesloten plaatsing “noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling van de jeugdige naar volwassenheid ernstig belemmeren” en “de opnemings- en het verblijf noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan deze jeugdhulp onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken.”³²

Voorwaarden

Zoals in de vorige paragraaf al kort naar voren is gekomen, is voor de machtiging voor een gesloten plaatsing in het gedwongen kader voor een minderjarige onder de achttien jaar vereist dat de minderjarige onder toezicht is gesteld of een gecertificeerde instelling de voogdij heeft over de minderjarige.³³

²⁹ Art. 6.1.2 lid 4 Jw.

³⁰ Art. 6.1.8 lid 2 Jw.

³¹ Art. 6.1.2 lid 6 Jw.

³² Art. 6.1.2 lid 2 Jw.

³³ Art. 6.1.2 lid 3 sub a en b Jw.

De ondertoezichtstelling wordt opgelegd op grond van artikel 1:255 lid 1 BW. De kinderrechter kan een ondertoezichtstelling opleggen wanneer een minderjarige zodanig opgroeit dat hij ernstig in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. Daarnaast is het voor de oplegging vereist dat de ouders de zorg, die noodzakelijk is voor het verwijderen van de bedreiging in de ontwikkeling van het kind, niet of onvoldoende accepteren en dat er de gerechtvaardigde verwachting is dat de ouders die het gezag uitoefenen in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen, binnen een voor het kind aanvaardbare termijn.³⁴

De voogdij over een minderjarige kan bij de gecertificeerde instelling liggen op grond van drie voogdijmaatregelen. De eerste mogelijkheid is de voorlopige voogdij.³⁵ Deze mogelijkheid is de kortst durende. De oplegging van de voorlopige voogdij is bedoeld voor acute noodsituaties en verloopt na drie maanden.³⁶ De tweede mogelijkheid is de tijdelijke voogdij.³⁷ Deze mogelijkheid doet zich voor wanneer er geen gezag over een minderjarige wordt uitgeoefend of wanneer het onduidelijk is wie het gezag over de minderjarige heeft. De tijdelijke voogdij heeft geen maximum duur en kan tot de meerderjarigheid van een jeugdige voortduren.³⁸ De derde mogelijkheid is de gezagsbeëindiging.³⁹ De ouders verliezen dan het gezag over hun kind. Het gezag kan worden beëindigd indien “een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn” of wanneer de ouder het gezag misbruikt.⁴⁰

Voor een jeugdige die wel al achttien jaar is kan de machtiging alleen worden verleend indien de behandeling al is aangevangen voordat de jeugdige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt. Ook is vereist dat het hulpverleningsplan is vastgesteld voordat de jeugdige de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en er wordt toegewerkt naar een andere vorm van jeugdhulp dan de plaatsing in een gesloten accommodatie en dat dit ook in het hulpverleningsplan is opgenomen. Tevens dient de gesloten jeugdhulp, na het bereiken van de leeftijd van achttien jaar door de jeugdige, niet langer te duren dan zes maanden.⁴¹

Voor de verlening van de machtiging in het gedwongen kader is ook vereist dat het college van B&W of de gecertificeerde instelling die belast is met de uitvoering van de ondertoezichtstelling of

³⁴ Art. 1:255 lid 1 sub a en b BW.

³⁵ Art. 1:268 BW.

³⁶ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 377; Art. 1:268 lid 5 BW.

³⁷ Artt. 1:253q & 1:253r BW.

³⁸ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 385-386; Artt. 1:253q & 1:253r BW.

³⁹ Art. 1:266 BW.

⁴⁰ Art. 1:266 lid 1 sub a en b BW.

⁴¹ Art. 6.1.2 lid 4 Jw.

de voogdij uitoefent, heeft vastgesteld dat “een voorziening op het gebied van jeugdhulp en verblijf niet zijnde verblijf bij een pleegouder” noodzakelijk is.⁴²

Bevoegdheid Raad

Wanneer de Raad van mening is dat het noodzakelijk is dat een minderjarige geplaatst wordt in een gesloten accommodatie en vindt dat er wordt voldaan aan artikel 6.1.2 lid 2 Jw, dan kan de Raad zich op grond van artikel 6.1.2 lid 7 Jw tot de kinderrechter wenden en kan de kinderrechter een machtiging gesloten jeugdhulp verlenen. In dat geval is artikel 6.1.2 lid 5 Jw niet van toepassing en is het niet vereist dat het college van B&W of de gecertificeerde instelling heeft vastgesteld dat “een voorziening op het gebied van jeugdhulp en verblijf niet zijnde verblijf bij een pleegouder” noodzakelijk is.⁴³ Voorwaarden voor de toepassing van artikel 6.1.2 lid 7 Jw zijn wel dat de minderjarige onder toezicht is gesteld, er een ondertoezichtstelling voor de minderjarige wordt verzocht of de gecertificeerde instelling voogdij uitoefent over de minderjarige en dat gecertificeerde instelling die belast is met de uitvoering van de ondertoezichtstelling of die de voogdij uitoefent of het college van B&W niet hebben vastgesteld dat de gesloten plaatsing nodig is.⁴⁴ De verklaring van het college van B&W of de gecertificeerde instelling is dan dus niet vereist. Deze mogelijkheid voor de Raad sluit aan bij artikel 1:261 BW. In dit artikel is aan de Raad een soortgelijke bevoegdheid toegekend voor de uithuisplaatsing.⁴⁵

Ondertoezichtstelling en machtiging gesloten jeugdhulp

De machtiging op grond van artikel 6.1.2 lid 1 Jw geldt als een machtiging zoals bedoeld in artikel 1:265b BW wanneer een minderjarige onder toezicht is gesteld.⁴⁶ Artikel 1:265b BW ziet op de machtiging uithuisplaatsing van een onder toezicht gesteld kind. Wanneer voor een onder toezicht gesteld kind een machtiging gesloten jeugdhulp wordt verzocht en wordt verleend, hoeft er niet tevens een machtiging uithuisplaatsing op grond van artikel 1:265b BW worden verzocht. De machtiging gesloten jeugdhulp geldt dan als de machtiging uithuisplaatsing.⁴⁷ De keuze, dat de machtiging uit artikel 1:265b BW niet nodig is bij een machtiging gesloten jeugdhulp van een onder toezicht gesteld kind, is gemaakt vanwege het feit dat de criteria voor de plaatsing in een gesloten accommodatie strenger zijn dan de criteria die gelden voor een machtiging uithuisplaatsing.⁴⁸

⁴² Art. 6.1.2 lid 5 Jw.

⁴³ Art. 6.1.2 lid 5 Jw.

⁴⁴ Art. 6.1.2 lid 7 Jw.

⁴⁵ *Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3, p. 188.*

⁴⁶ Art. 6.1.2 lid 8 Jw.

⁴⁷ Art. 1:265b lid 4 BW.

⁴⁸ *Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3, p. 189.*

2.4 Afsluiting

In dit hoofdstuk zijn de vereisten voor de afgifte van een machtiging gesloten jeugdhulp in het vrijwillig kader en in het gedwongen kader besproken. De gronden voor de machtiging zijn in beide kaders hetzelfde. Ook is in beide kaders vereist dat een gekwalificeerde gedragswetenschapper instemt met de gesloten plaatsing. Er is gebleken dat de groep die een verzoek tot een machtiging voor de plaatsing in een gesloten accommodatie kan indienen, groter is bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader. In het gedwongen kader kan de Raad of de officier van justitie een verzoek doen en in het vrijwillig kader kunnen zij dit niet. Dit verschil is mogelijk te begrijpen, aangezien in het vrijwillig kader de Raad nog niet betrokken hoeft te zijn en er nog geen sprake is van een gezinsvoogd. Een ander verschil tussen de twee kaders is dat bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader vereist is dat het college van B&W of de gecertificeerde instelling die belast is met de uitvoering van de ondertoezichtstelling of de voogdij uitoefent, van mening is dat de plaatsing in een gesloten accommodatie noodzakelijk is. Ook heeft de Raad in het gedwongen kader nog een extra mogelijkheid om een verzoek te doen tot verlening van de machtiging. Maar het belangrijkste verschil tussen beide kaders is de voorwaarde waaronder de machtiging wordt afgegeven door de kinderrechter. In het vrijwillig kader is vereist dat de wettelijke vertegenwoordiger instemt met de plaatsing in een gesloten accommodatie en in het gedwongen kader is vereist dat er sprake is van een ondertoezichtstelling of dat de voogdij over de minderjarige bij de gecertificeerde instelling berust.

Hoofdstuk 3 –De rechtspositie van de minderjarige

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de verschillen die zich voordoen in de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader ten opzichte van de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader centraal. Er komen vier onderwerpen aan bod waarin goed naar voren komt op welke manier de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader verschilt van de rechtspositie van de minderjarige in het gedwongen kader. De onderwerpen zijn de geschillenregeling, de mogelijkheid om de gecertificeerde instelling of de kinderrechter te verzoeken om de machtiging gesloten jeugdhulp te verkorten of te beëindigen, de rol van de gezinsvoogd en de betrokkenheid van de Raad. Deze vier punten komen ook terug in de literatuur.⁴⁹

3.2 Geschillenregeling

Zoals in paragraaf 1.1 al naar voren is gekomen, is er de afgelopen jaren een versterking geweest van de rechtspositie van de minderjarige die gesloten geplaatst is in het gedwongen kader. Deze versterking is onder andere mogelijk gemaakt door de geschillenregeling uit artikel 1:262b BW.⁵⁰ Op grond van artikel 1:262b BW kunnen geschillen die ontstaan tijdens de gesloten plaatsing worden voorgelegd aan de kinderrechter. Voorwaarde hiervoor is wel dat er sprake is van een ondertoezichtstelling en dat het geschil de uitvoering van deze ondertoezichtstelling betreft.⁵¹ Deze geschillen kunnen bijvoorbeeld gaan over een verzoek voor een bezoeksregeling met familieleden of een verzoek tot het opstellen van een familiegroepsplan.⁵² In het kader van de ondertoezichtstelling van een minderjarige kan er over worden gegaan tot de plaatsing van de minderjarige in een gesloten accommodatie. De gesloten plaatsing is dan ook onderdeel van de uitvoering van de ondertoezichtstelling. Dit brengt mee dat de minderjarige, die met een ondertoezichtstelling gesloten is geplaatst, geschillen die de gesloten plaatsing betreffen aan de kinderrechter kunnen voorleggen. De minderjarige in het vrijwillig kader kan hier dus geen gebruik van maken, want deze minderjarige is zonder ondertoezichtstelling gesloten geplaatst.

De verzoekers voor de geschillenregeling zijn de “met het gezag belaste ouder, de minderjarige van twaalf jaar of ouder, de gecertificeerde instelling, degene die de minderjarige als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, of de zorgaanbieder of de aanbieder van de jeugdhulp als bedoeld in artikel 1.1 van de Jeugdwet, waar de minderjarige is geplaatst”.⁵³ Zij kunnen dus een geschil aan de

⁴⁹ Zie ook De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26 en De Jong-de Kruijf 2019.

⁵⁰ Bruning 2016, p. 79.

⁵¹ Art. 1:262b BW.

⁵² Rb. Noord-Holland 8 februari 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:988; Rb. Midden-Nederland, 19 oktober 2018, ECLI:BL:RBMNE:2018:5385.

⁵³ Art. 1:262b BW.

kinderrechter voorleggen. De kinderrechter onderzoekt eerst of het mogelijk is om tot een overeenstemming te komen tussen de betrokkenen. Wanneer overeenstemming niet mogelijk is, neemt de kinderrechter een beslissing die hem in het belang van de minderjarige wenselijk lijkt.⁵⁴ De geschillenregeling kan bijvoorbeeld worden ingezet wanneer er een meningsverschil is tussen ouders en de gecertificeerde instelling over de aanpak van de problemen van een minderjarige. Wanneer het niet lukt om deze meningsverschillen op te lossen, kan dit ertoe leiden dat de samenwerkings- of vertrouwensrelatie tussen de belanghebbenden gehinderd wordt.⁵⁵

Een specifiek voorbeeld van wat voor invloed het gebruik van de geschillenregeling kan hebben, is een casus waarbij de ouders van een minderjarige van mening waren dat de behandelplek waar hun kind gesloten geplaatst was, niet de meest aangewezen plek was.⁵⁶ Tijdens het multidisciplinair overleg, wat na deze plaatsing plaatsvond, waren meerdere professionals en de ouders aanwezig. Vanuit de gecertificeerde instelling was niemand aanwezig. Tijdens het multidisciplinair overleg waren de deelnemers overeengekomen dat een nieuwe gesloten plaatsing niet wenselijk was voor de minderjarige. Om deze reden was er een plan van aanpak gemaakt waarmee de minderjarige in twee stappen terug naar huis kon keren. De minderjarige zou eerst door middel van verlof naar huis gaan en de tweede stap was begeleiding van ambulante hulpverlening. De gecertificeerde instelling moest voor het inwerking treden van dit plan de verlofmomenten goedkeuren, maar de gecertificeerde instelling liet aan de ouders weten niet akkoord te gaan met de verlofmomenten. De ouders waren het niet eens met deze beslissing en hadden daarom met behulp van een advocaat het geschil aan de kinderrechter voorgelegd. De kinderrechter heeft uiteindelijk besloten dat de gecertificeerde instelling moest meewerken aan de verlofmomenten en het plan van aanpak. In deze uitspraak komt ook expliciet naar voren dat overeenstemming tussen de betrokkenen niet mogelijk was en dat de kinderrechter een beslissing heeft genomen die hij in het belang van de minderjarige wenselijk acht.⁵⁷

Bovenstaand voorbeeld laat goed zien wat voor gevolgen het gebruik van de geschillenregeling kan hebben. In bovenstaande casus bracht het mee dat de minderjarige de gesloten accommodatie mocht verlaten. Wanneer de ouders geen gebruik hadden kunnen maken van de geschillenregeling, dan zou hun kind in de gesloten accommodatie gebleven zijn. Dit zou betekenen dat de minderjarige op een plek zou zitten die niet het beste voor hem zou zijn. De kinderrechter heeft immers geoordeeld dat er naar thuisplaatsing toegewerkt moest worden en dat dit wenselijk was in het belang de minderjarige. De minderjarige die vrijwillig gesloten geplaatst is en die in dezelfde situatie zou zitten als de minderjarige in de hierboven geschetste casus heeft niet de mogelijkheid

⁵⁴ Art. 1:262b BW.

⁵⁵ *Kamerstukken II* 2010/11, 32015, 38.

⁵⁶ Rb. Midden-Nederland 4 december 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:6682.

⁵⁷ Rb. Midden-Nederland 4 december 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:6682.

om gebruik te maken van de geschillenregeling. Deze minderjarige zou dus gesloten geplaatst kunnen zitten, terwijl dit niet de meeste wenselijke en geschikte situatie zou zijn. De rechtsposities van de minderjarige in het vrijwillig kader en van de minderjarige in het gedwongen kader verschillen op het punt van de geschillenregeling en dit leidt tot een mindere mate van rechtsbescherming voor de minderjarige in het vrijwillig kader en een beperktere toegang tot de rechter.⁵⁸

3.3 (On)mogelijkheid verzoek beëindiging machtiging gesloten jeugdhulp

In paragraaf 2.3 is naar voren gekomen dat de machtiging gesloten jeugdhulp geldt als een machtiging uithuisplaatsing wanneer deze wordt verzocht en verleend voor een onder toezicht gestelde minderjarige. Op grond van artikel 1:265d lid 2 BW hebben minderjarigen van twaalf jaar of ouder die gesloten geplaatst zijn met een kindbeschermingsmaatregel, de met het gezag belast ouder en de pleegouder de mogelijkheid om de gecertificeerde instelling te verzoeken om de uithuisplaatsing te beëindigen, de duur van de uithuisplaatsing te verkorten en “af te zien van een krachtens de machtiging toegestane wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige, tenzij de toestemming reeds met toepassing van” artikel 1:265i BW is verleend.⁵⁹ Omdat de machtiging gesloten jeugdhulp geldt als machtiging uithuisplaatsing, kunnen de verzoekers dit dus ook verzoeken voor de machtiging gesloten jeugdhulp. Zij kunnen dit verzoeken wegens gewijzigde omstandigheden. Hierbij kan gedacht worden aan een verandering in de situatie van de ouder of een behandeling die goed aanslaat bij de minderjarige waardoor er ruimte is voor meer vrijheid. Wanneer de omstandigheden niet zijn gewijzigd, kan er geen gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid uit artikel 1:265d lid 2 BW. Deze mogelijkheid is er de gehele periode waarin de machtiging gesloten jeugdhulp geldt. Wanneer de gecertificeerde instelling het verzoek afwijst, kunnen de genoemde personen in artikel 1:265d lid 2 BW op grond van artikel 1:265d lid 4 BW de kinderrechter verzoeken de machtiging geheel of deels in te trekken of de duur van de machtiging te verkorten.⁶⁰ De mogelijkheid om te verzoeken tot een beëindiging of verkorting van de machtiging gesloten jeugdhulp is, net zoals de geschillenregeling, een resultaat van de versterking van de rechtspositie van de minderjarige die in het gedwongen kader gesloten geplaatst is.⁶¹

Voor de minderjarige die in het vrijwillig kader gesloten geplaatst is, bestaan bovenstaande mogelijkheden niet. In de Jeugdwet is geen schakelbepaling opgenomen die het mogelijk maakt voor de minderjarige die gesloten geplaatst is in het vrijwillig kader om te verzoeken tot intrekking van de machtiging gesloten jeugdhulp.⁶² Deze minderjarige kan de gecertificeerde instelling dus

⁵⁸ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

⁵⁹ Art. 1:265d lid 2 BW.

⁶⁰ Bruning, T&C BW, commentaar op art. 1:265d BW, aant. 4.

⁶¹ Bruning 2016, p. 79.

⁶² De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

niet verzoeken om de machtiging gesloten jeugdhulp in te trekken en kan de kinderrechter niet verzoeken de machtiging geheel of deels in te trekken of de duur van de machtiging te verkorten. De enige mogelijkheid voor de minderjarige in het vrijwillig kader om in en buiten rechte op te komen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp is het gebruik van hoger beroep.⁶³ De minderjarige van twaalf jaar of ouder en de minderjarige die de nog geen twaalf jaar is, maar wel “in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake” zijn bekwaam om in en buiten rechte op te treden tegen zaken die betrekking hebben op hoofdstuk zes van de Jeugdwet.⁶⁴ In paragraaf 2.1 is naar voren gekomen dat de machtiging gesloten jeugdhulp valt onder hoofdstuk zes van de Jeugdwet. Dit brengt mee dat de minderjarige van twaalf jaar of ouder en de minderjarige die de nog geen twaalf jaar is, maar wel “in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake” zelfstandig in hoger beroep kunnen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp.⁶⁵ Van deze mogelijkheid wordt ook gebruik gemaakt door de minderjarigen. Er is namelijk gebleken dat bij hoger beroepen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp het grotendeels de minderjarigen zelf zijn die in hoger beroep gaan tegen deze machtiging.⁶⁶ De mogelijkheid om zelfstandig beroep in te stellen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp biedt de gesloten geplaatste minderjarige dus wel een kans om in rechte op te komen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp. De termijn om hoger beroep in te stellen is drie maanden.⁶⁷ Na het verstrijken van deze drie maanden, heeft de minderjarige in het vrijwillig kader geen mogelijkheid meer om in en buiten rechte op te komen tegen de machtiging gesloten jeugdhulp. Dit in tegenstelling tot de minderjarige in het gedwongen kader die de hele duur van de machtiging de gecertificeerde instelling en de kinderrechter kan verzoeken de machtiging te verkorten of te beëindigen.

Dat de minderjarige in het vrijwillig kader de rechter niet kan verzoeken de machtiging gesloten jeugdhulp te beëindigen of te verkorten, brengt mee dat deze minderjarige minder rechtsbescherming geniet en een beperktere toegang tot de rechter heeft.⁶⁸ Overigens worden er bij het hele overzicht van de rechtsbescherming in de jeugdhulpsector in de literatuur vraagtekens gezet.⁶⁹ Deze rechtsbescherming is niet overzichtelijk en is deels in het civiele recht en deels in het bestuursrecht geregeld. Er zijn verschillende procedures en diverse uitzonderingen. Het is voor de betrokkene niet eenvoudig om zijn weg te vinden in het schema van de rechtsbescherming en het is vaak onduidelijk waar de betrokkene terecht kan. Dit zorgt ervoor de betrokkene de rechtsbescherming niet effectief kan benutten.⁷⁰

⁶³ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

⁶⁴ Art. 6.1.1 lid 2 Jw.

⁶⁵ Art. 6.1.1 lid 2 jo. 6.1.12 lid 7 Jw.

⁶⁶ De Jong-de Kruijf & Van der Zon *Trema* 2015, p. 299.

⁶⁷ Art. 339 lid 1 Rv.

⁶⁸ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

⁶⁹ Kramer & Ten Voorde *FJR* 2014/61, p. 7.

⁷⁰ Kramer & Ten Voorde *FJR* 2014/61, p. 7.

3.4 Afwezigheid van een gezinsvoogd

Het derde onderdeel ziet op de rol van de gezinsvoogd. Een minderjarige in het vrijwillig kader krijgt bij een gesloten plaatsing geen gezinsvoogd toegewezen, dit in tegenstelling tot een minderjarige in het gedwongen kader die wel een gezinsvoogd krijgt toegewezen.⁷¹ Tot 2008 was de plaatsing in een gesloten accommodatie gekoppeld aan de ondertoezichtstelling.⁷² Voor een gesloten plaatsing was een ondertoezichtstelling vereist. Toen de Wet gesloten jeugdzorg tot stand werd gebracht, pleitten de adviseurs, o.a. de Raad van State, voor het voortbestaan van de koppeling machtiging gesloten jeugdhulp en de ondertoezichtstelling.⁷³ De motivering voor dit advies was onder andere dat deze koppeling mee bracht dat er een gezinsvoogd in beeld kwam en ervoor zorgde dat er hulp en steun aan ouders kon worden geboden.⁷⁴ Ook gaven de adviseurs aan dat er aan een gezinsvoogd toegevoegde waarde wordt toegekend als belangenbehartiger van de minderjarige die gesloten geplaatst is. Ook fungeert de gezinsvoogd als cruciaal “communicatiekanaal tussen de zorgverlener en de ouders.”⁷⁵ De gezinsvoogd zou tevens voor continuïteit in de hulpverlening zorgen.⁷⁶

De wetgever volgde het advies niet en koos ervoor om de gesloten plaatsing en de ondertoezichtstelling los te koppelen. De keuze voor deze loskoppeling heeft er in grote mate mee te maken dat het gezag van ouders via deze weg niet beperkt hoeft te worden wanneer zij instemmen om hun kind gesloten te plaatsen. De wetgever meende dat in het geval dat voor een minderjarige jeugdhulp in een gedwongen kader geboden was, dit niet perse mee hoefde te brengen dat een minderjarige een ondertoezichtstelling opgelegd zou krijgen en dus dat het gezag van de ouders beperkt moest worden.⁷⁷ Wanneer er op vrijwillige basis geen mogelijkheden meer zijn, mag er dwang worden toegepast. Dit brengen de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit volgens de wetgever mee. Wanneer er mogelijkheden zijn waarbij een ondertoezichtstelling niet noodzakelijk is, hoeft er volgens de wetgever geen sprake te zijn van dwang en is een kindbeschermingsmaatregel niet genoodzaakt.⁷⁸ Dit heeft ertoe geleid dat de machtiging gesloten jeugdhulp zonder een ondertoezichtstelling kan worden afgegeven en de instemming van de wettelijke vertegenwoordiger voldoende is voor de afgifte van deze machtiging.

De loskoppeling heeft er ook toe geleid dat minderjarigen die zonder kindbeschermingsmaatregel geplaatst zijn in een gesloten accommodatie geen gezinsvoogd

⁷¹ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

⁷² De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 112.

⁷³ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 5.

⁷⁴ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 5.

⁷⁵ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 5; De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113-114.

⁷⁶ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 4, p. 6.

⁷⁷ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 10.

⁷⁸ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 10.

krijgen toegewezen.⁷⁹ Zoals de adviseurs bij de Wijziging van de Wet gesloten jeugdzorg aangaven, mist de minderjarige door het ontbreken van een gezinsvoogd wel de praktische hulp en steun die de gezinsvoogd verleend en de bemiddeling die een gezinsvoogd kan bieden tussen ouders en hun kind.⁸⁰ Dit in tegenstelling tot de minderjarige die gesloten geplaatst is met een kindbeschermingsmaatregel en wel een gezinsvoogd heeft. Bruning en De Jong-de Kruijf spreken zich dan ook uit tegen de loskoppeling van de gesloten plaatsing en de ondertoezichtstelling.⁸¹ Volgens Bruning en De Jong-de Kruijf kan de koppeling tussen de gesloten jeugdhulp en de ondertoezichtstelling voor meer bescherming van de minderjarige zorgen. Ook geven zij aan dat de koppeling, in verband met het vrijheidsbenemende karakter van de gesloten plaatsing en de uitoefening van het gezag door de ouders, wenselijk is.⁸²

Ook de rechtbank Noord-Holland heeft op 26 mei 2015 geoordeeld dat het in het belang van de jongen in kwestie was dat er een jeugdbeschermer betrokken zou blijven die de jongen begeleiding en ondersteuning kon bieden en ook een geschikte vervolgplek voor hem kon vinden.⁸³ In deze zaak ging het om een zeventienjarige jongen die vrijwillig gesloten geplaatst was in Transferium vanwege zijn complexe problematiek en waar hij intensieve behandeling kreeg. Volgens de rechtbank wilde de moeder van de jongen het beste voor haar zoon, maar leek de moeder door overbelasting niet goed in staat te zijn het gezag over de jongen uit te oefenen. Gezien de leeftijd van de jongen was het van belang dat er gezocht werd naar een vervolginstelling en de jeugdbeschermer kon dit verwezenlijken.⁸⁴ Dit geeft een signaal af dat de rechtsbescherming van minderjarigen die vrijwillig gesloten geplaatst zijn onder druk staat, omdat zij geen gezinsvoogd of voogdijmedewerker hebben die hun kunnen begeleiden en ondersteunen en kunnen helpen met het vinden van een goede vervolgplek.⁸⁵ Ouders zijn hier niet altijd toe in staat en de relatie tussen ouders en hun kind kan door de problematiek ook verslechterd zijn, waardoor de ouders hun kind wellicht niet voldoende kunnen steunen.⁸⁶ Gezien de situatie waarin een minderjarige die gesloten geplaatst is zich bevindt, kan een gezinsvoogd zeker van toegevoegde waarde zijn.

3.5 Ontbreken van inmenging van de Raad

Het vierde onderdeel is de inmenging van de Raad. Wanneer het college van B&W van mening is dat het vrijwillig kader niet meer toereikend is en er een kindbeschermingsmaatregel moet

⁷⁹ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

⁸⁰ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 5.

⁸¹ Bruning & De Jong-de Kruijf *FJR* 2015/33, p. 7.

⁸² Bruning & De Jong-de Kruijf *FJR* 2015/33, p. 7.

⁸³ Rb. Noord-Holland 26 mei 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:4493.

⁸⁴ Rb. Noord-Holland 26 mei 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:4493.

⁸⁵ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 114.

⁸⁶ De Jong-de Kruijf 2019, p. 73.

worden overwogen, kan het college van B&W een verzoek doen bij de Raad voor een onderzoek.⁸⁷ Dit kan, maar dit hoeft niet. Inmenging van de Raad is geen vereiste voor het verzoek tot machtiging gesloten jeugdhulp.⁸⁸ De Raad is wel vaker betrokken in het gedwongen kader en dus bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader. De Raad valt namelijk in de kring van verzoekers voor de ondertoezichtstelling.⁸⁹ Voorafgaand aan het verzoek voor een ondertoezichtstelling zal de Raad onderzoek hebben gedaan naar de minderjarige en zijn gezin. In 2014 vonden er ongeveer 16.000 raadsonderzoeken plaats en bij zo'n 8.750 minderjarigen leidden dit tot een verzoek voor een ondertoezichtstelling.⁹⁰ De Raad is primair verantwoordelijk voor de indiening van de verzoeken voor een ondertoezichtstelling.⁹¹ Hieruit kan worden afgeleid dat wanneer een minderjarige met een ondertoezichtstelling gesloten geplaatst is, de Raad hiervan op de hoogte is en betrokken is geweest. De Raad is dus vaker betrokken bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader dan bij de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader.

Wanneer de Raad vermoedt dat er risicovolle factoren zijn in het leven van een minderjarige en hulpverlening in het vrijwillig kader niet meer toereikend is, kan de Raad een onderzoek instellen naar de situatie van het minderjarige en zo nodig de kinderrechter verzoeken om een kinderbeschermingsmaatregel op te leggen. De Raad kan bekend worden met de risicovolle factoren in het leven van een minderjarige via de gemeente, een gecertificeerde instelling, Veilig Thuis of de rechtbank.⁹² Een raadsonderzoek wordt gedaan door een raadsonderzoeker. De raadsonderzoeker is een medewerker van de Raad. De raadsonderzoeker komt op voor het belang van het kind.⁹³ Daarnaast zijn een juridische deskundige en een gedragsdeskundige betrokken bij het onderzoek. Een raadsonderzoek is primair gericht op de vragen 'wat betekenen de zorgen concreet voor een kind in een opvoedingssituatie' en 'wat heeft het kind nodig om veilig te kunnen opgroeien'.⁹⁴ De raadsonderzoeken berusten op twee grondslagen. Allereerst wordt er gekeken naar de pedagogische overwegingen. Hier wordt gekeken naar de zorgen die er zijn over een kind en hoe deze zorgen geëlimineerd kunnen worden. Ten tweede wordt er gekeken naar de juridische overwegingen. Bij de juridische overwegingen wordt er gekeken of er gronden zijn die aanleiding kunnen geven tot het adviseren van bijvoorbeeld een verzoek voor een machtiging gesloten jeugdhulp.⁹⁵ Er wordt dan gekeken of de situatie waarin een kind zich begeeft leent om deze stap te nemen. Wanneer er volgens de raadsonderzoeker ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen zijn

⁸⁷ Art. 2.4 lid 1 Jw.

⁸⁸ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 114.

⁸⁹ Art. 1:255 lid 2 BW.

⁹⁰ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 359.

⁹¹ Bruning, Liefwaard & Vlaardingerbroek 2016, p. 364.

⁹² Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 5.

⁹³ <https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/hoe-verloopt-een-raadsonderzoek/wie-werken-aan-een-raadsonderzoek>.

⁹⁴ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 13.

⁹⁵ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 10.

die de ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmeren en de gedachte aanwezig is dat de minderjarige zich aan de jeugdhulp zal onttrekken of daarvan onttrokken zal worden, zal dit aanleiding zijn voor de raadsonderzoeker om een verzoek voor een machtiging gesloten jeugdhulp te adviseren.

Wanneer een onderzoek leidt tot een verzoek aan de kinderrechter, dan kan een medewerker van de Raad ter zitting verschijnen en de kinderrechter adviseren. Het uitgangspunt is dat de raadsonderzoeker die het onderzoek over het betreffende kind gedaan heeft, niet als zittingsvertegenwoordiger fungeert. Een zittingsvertegenwoordiger kan het standpunt tijdens de zitting aanpassen wanneer hier inhoudelijk of juridisch aanleiding voor is. Tevens kan de zittingsvertegenwoordiger zelfstandig advies geven tijdens de zitting. De zittingsvertegenwoordiger kan ook vragen om de zitting te schoren of aan te houden, bijvoorbeeld wanneer er nog onvoldoende informatie is of er nieuwe informatie bekend is gekomen.⁹⁶ De mogelijkheid om een verzoek te doen om de zitting te schorsen of om de zitting aan te houden biedt een extra ondersteuning aan het kind. Met deze mogelijkheid kan de zittingsvertegenwoordiger bijvoorbeeld nog onbekende informatie overhandigen aan de kinderrechter tijdens de zitting. Deze informatie kan de doorslag geven om wel of niet over te gaan tot de afgifte van de machtiging gesloten jeugdhulp. De zittingsvertegenwoordiger kan voor de kinderrechter een goed beeld schetsen van de minderjarige en de situatie van de minderjarige. Zonder de inmenging van de Raad heeft de kinderrechter dus wellicht minder informatie en een minder compleet beeld van de situatie. De Raad heeft als doel kinderen tijdig en doeltreffend te helpen en zo optimaal mogelijk advies geven. De Raad wil de juiste interventie verrichten op het goede moment.⁹⁷ De zittingsvertegenwoordiger kan de minderjarige ook ondersteunen bij zijn zitting. De zitting kan erg spannend zijn voor de minderjarige en de minderjarige weet waarschijnlijk niet hoe zo'n zitting verloopt. De zittingsvertegenwoordiger kan de minderjarige steunen tijdens de zitting en kan voorafgaand aan de zitting de minderjarige ook voorbereiden op de zitting. De zittingsvertegenwoordiger kan de minderjarige dus bescherming en bijstand bieden.

Doordat de Raad vaker betrokken is bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader, krijgt de minderjarige in het gedwongen meer bescherming en bijstand van de Raad. Zolang er nog sprake is van het vrijwillig kader is de Raad minder vaak betrokken. De minderjarige in het vrijwillig kader kan dan ook geen gebruik maken van de ondersteuning die de zittingsvertegenwoordiger met zich meebrengt en krijgt geen bescherming en bijstand van de Raad.

⁹⁶ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 8.

⁹⁷ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 10.

3.6 Tussenconclusie

In dit hoofdstuk is gebleken dat er verschillen zijn tijdens de gesloten plaatsing tussen de minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader. Zo kan de minderjarige in het vrijwillig kader geen gebruik maken van de geschillenregeling. De geschillenregeling kan meebrengen dat er ingrijpende veranderingen in de uitvoering van de gesloten plaatsing aangebracht kunnen worden. Ook is gebleken dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen mogelijkheid heeft om de gecertificeerde instelling en de kinderrechter te verzoeken om de machtiging gesloten jeugdhulp te beëindigen of te verkorten. Dit brengt mee dat de minderjarige langer gesloten geplaatst kan zitten dan noodzakelijk. Tevens is naar voren gekomen dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen gezinsvoogd krijgt toegewezen bij de plaatsing in een gesloten accommodatie. De gezinsvoogd brengt meerdere voordelen met zich mee en de minderjarige in het vrijwillig kader kan geen gebruik maken van deze voordelen. Ook is de Raad minder vaak betrokken bij de gesloten plaatsing van de minderjarige in het vrijwillig kader. Dit zorgt ervoor dat de minderjarige in het vrijwillig kader minder bescherming en bijstand krijgt van de Raad dan de minderjarige in het gedwongen kader. Bovenstaande onderdelen brengen mee dat de minderjarige in het vrijwillig kader minder rechtsbescherming geniet en in mindere mate toegang heeft tot de rechter. Dit resulteert in een zwakkere rechtspositie voor de minderjarige in het vrijwillig kader. In het volgende hoofdstuk zal gekeken worden naar de artikelen uit het IVRK die zien op de onderdelen van de gesloten plaatsing die in dit hoofdstuk naar voren zijn gekomen.

Hoofdstuk 4 – Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

4.1 Inleiding

Het IVRK werd op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aangenomen en is op 8 maart 1995 in Nederland in werking getreden. Er zijn 193 landen partij bij het IVRK en het IVRK is hierdoor “het meest geratificeerde internationale mensenrechtenverdrag”.⁹⁸ Het IVRK heeft meegebracht dat er anders naar kinderen wordt gekeken. Het kind is sinds het IVRK een drager van rechten en plichten en kinderen moeten de mogelijkheid krijgen om hun rechten uit te kunnen oefenen. We zijn het kind gaan zien als rechtssubject. Het IVRK heeft als uitgangspunt dat kinderen mensen zijn en dat zij ‘mensen-in-de-groei’ zijn en niet ‘mensen-in-wording’. Kinderen zijn nog geen volwassenen, maar kinderen zijn wel op weg naar volwassenheid. Kinderen groeien uiteindelijk tot evenwichtige volwassenen en zij hebben dus ook ruimte nodig om te groeien. Dit is de reden dat het IVRK niet alleen bescherming biedt maar ook rechten bevat die het kind kansen geeft, zoals het recht op ontwikkeling en het recht op informatie. Het IVRK bevat alle verschillende soorten rechten van kinderen en hierin onderscheid het IVRK zich van andere bestaande verdragen.⁹⁹ Al deze verschillende rechten zijn zelfstandig en als geheel essentieel voor de ontwikkeling van het kind en het IVRK heeft dan ook een ‘holistische werking’. Dit houdt in dat alle rechten even belangrijk zijn en er geen hiërarchie bestaat tussen de rechten. Alle rechten zijn noodzakelijk en bij elk specifiek artikel moet men rekening houden met het geheel van rechten.¹⁰⁰

Op welke manier een verdrag doorwerkt in het nationale recht is afhankelijk van het stelsel van een land. Er zijn twee soorten stelsels, het monistische en het dualistische stelsel. Nederland heeft een gematigd monistisch stelsel.¹⁰¹ Dit houdt, voor de werking van internationale bepalingen in Nederland, in dat het niet nodig is dat een internationale bepaling door de wetgever wordt omgezet naar een nationale regel. De oorsprong van een bepaling maakt niet uit en omzetting van de internationale bepaling is niet nodig.¹⁰² Wanneer een internationaal verdrag, zoals het IVRK, is ondertekend en geratificeerd, dan maakt de inhoud van dit verdrag op grond van artikel 93 en 94 deel uit van de Nederlandse rechtsorde.¹⁰³ Dit brengt mee dat het nationale recht niet in strijd mag zijn met het IVRK.¹⁰⁴ Wanneer een internationale bepaling directe werking heeft, dan kan de Nederlandse burger deze bepaling direct invoeren ten overstaan van een rechter.¹⁰⁵ Een bepaling

⁹⁸ Blaak e.a. 2012, p. 32.

⁹⁹ Blaak e.a. 2012, p. 32-33.

¹⁰⁰ Mijnares AA 2000-2, p. 87; Blaak e.a. 2012, p. 38.

¹⁰¹ *Kamerstukken II 2007/08*, 29861, 19, p. 3.

¹⁰² *Kamerstukken II 2007/08*, 29861, 19, p. 3.

¹⁰³ Liefwaard & Doek *FJR* 2015/20, p. 82.

¹⁰⁴ Art. 94 Gw.

¹⁰⁵ HR 3 maart 1919, *NJ* 1919/371 (Grenstractaat Aken).

heeft directe werking, wanneer deze bepaling voldoende concreet is geformuleerd en iedereen kan verbinden.¹⁰⁶ Dit betekent dus dat niet elk artikel van het IVRK directe werking hoeft te hebben. Wel is het zo dat de artikelen van het IVRK gezaghebbend zijn en dat er altijd met deze artikelen rekening gehouden dient te worden. Zoals net al naar voren is gekomen, is het IVRK door Nederland ondertekend en geratificeerd en maakt het IVRK dus deel uit van de Nederlandse rechtsorde. De Nederlandse wetgeving mag niet in strijd zijn met het IVRK.

In de volgende paragrafen worden de artikelen uit het IVRK die aansluiten bij de onderdelen van de gesloten plaatsing, die in het vorige hoofdstuk naar voren zijn gekomen, besproken. De artikelen 2, 12, 20, 25 en 37 IVRK komen aan bod. Deze artikelen zullen fungeren als toetsingskader waarmee onderzocht wordt of de besproken hoe de verschillen in de rechtspositie van de minderjarige die gesloten is geplaatst zich verhouden met het IVRK. Enkel de onderdelen van de artikelen die noodzakelijk zijn voor de beantwoording van de onderzoeksvraag worden behandeld.

4.2 Artikel 2 IVRK

In artikel 2 IVRK is het discriminatieverbod opgenomen. In lid 1 van dit artikel is opgenomen dat de Staten de rechten, die volgen uit het IVRK, dienen te eerbiedigen en te waarborgen voor “ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid”. Dit dienen de Staten te doen zonder enige vorm van discriminatie.¹⁰⁷ Artikel 2 IVRK ziet dus op alle rechten die volgen uit het IVRK. Uit artikel 2 lid 2 IVRK volgt dat de Staten ook alle passende maatregelen dienen te nemen om te garanderen dat het kind tegen elke vorm van discriminatie of bestraffing wordt beschermd. Het gaat hier om discriminatie en bestraffing “op grond van de omstandigheden of activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.”¹⁰⁸ Wat discriminatie precies inhoudt, wordt niet nader uitgelegd in het IVRK. Het Mensenrechtencomité van de Verenigde Naties (hierna: het Mensenrechtencomité) heeft wel aangegeven hoe de term discriminatie volgens hen moet worden geïnterpreteerd. Het Mensenrechtencomité stelt dat de term “discriminatie” moet worden opgevat als “elk onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur die is gebaseerd op een grond zoals ras, kleur, geslacht, taal, religie, politiek of andere mening, nationale of sociale afkomst, eigendom, geboorte of andere status, en die het doel of effect heeft van opheffing of aantasting van de erkenning, voldoening of uitoefening door alle personen, op gelijke voet, van alle rechten en vrijheden”.¹⁰⁹

Volgens Vučković Šahović, Doek en Zermatten brengt artikel 2 IVRK met zich mee dat er in identieke situaties, zonder geldige rechtvaardiging, geen verschillende behandeling mag

¹⁰⁶ HR 30 mei 1986, *NJ* 1986/688 (Spoorwegstaking).

¹⁰⁷ Art. 2 lid 1 IVRK.

¹⁰⁸ Art. 2 lid 2 IVRK.

¹⁰⁹ UN Human Rights Committee 1989, para. 7.

plaatsvinden.¹¹⁰ De Jong-de Kruijf geeft aan dat er geen onderscheid gemaakt mag worden op basis van “onredelijke gronden die niet in overeenstemming zijn met het doel dat met het IVRK wordt nagestreefd.”¹¹¹ De Jong-de Kruijf brengt ook naar voren dat het geven van een zwakkere rechtspositie aan kinderen in de gesloten jeugdhulp ten opzichte van de rechtspositie van kinderen die op strafrechtelijke grond van hun vrijheid zijn beroofd in strijd kan zijn met artikel 2 IVRK.¹¹² Het toekennen van een zwakkere rechtspositie aan minderjarigen in het vrijwillig kader ten opzichte van minderjarigen in het gedwongen kader tijdens de gesloten plaatsing kan dus ook met zich meebrengen dat dit niet in overeenstemming is met artikel 2 IVRK. Minderjarigen in het vrijwillig kader en minderjarigen in het gedwongen kader zitten in dezelfde gesloten accommodatie en zij verkeren feitelijk in dezelfde situatie. Er mag dus niet zonder geldige rechtvaardiging onderscheid gemaakt mag worden op grond van de omstandigheid dat een minderjarige in het vrijwillig kader of in het gedwongen kader gesloten is geplaatst.

4.3 Artikel 12 IVRK

In artikel 12 lid 1 IVRK staat het recht voor het kind om zijn mening te uiten opgenomen. Het kind moet zijn mening vrijelijk kunnen uiten in alle gevallen die het kind aangaan. Voorwaarde is wel dat het kind in staat moet zijn om zijn mening te kunnen vormen. Er dient aan de mening van het kind passend belang te worden gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid.¹¹³ Uit lid 2 van artikel 12 IVRK volgt dat het kind in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die hem aangaat, de mogelijkheid dient te krijgen om gehoord te worden. Dit kan door middel van een vertegenwoordiger of een instelling, maar dit kan ook rechtsreeks. Dit horen dient in overeenstemming met de nationale procedureregels plaats te vinden.¹¹⁴

In General Comment nr. 12 wordt artikel 12 IVRK nader uitgelegd. General Comments geven een nadere uitleg over een recht of thema uit het IVRK.¹¹⁵ In General Comment nr. 12 komt expliciet het kind in de alternatieve zorg aan bod. Deze bepalingen zien op alle vormen van alternatieve zorg en dus ook op de gesloten plaatsing. General Comment nr. 12 geeft aan Staten de taak hebben om te verzekeren dat kinderen “hun mening kunnen geven over hun plaatsing, de zorg in pleeggezinnen of tehuizen en hun dagelijks leven, en dat er passend gewicht aan hun mening wordt toegekend.”¹¹⁶ Hieruit kan worden afgeleid dat een kind dat geplaatst is een gesloten accommodatie tijdens deze plaatsing zijn mening moet kunnen geven over onder andere zijn plaatsing in de gesloten accommodatie. Maar hieruit volgt ook dat een kind over alledaagse dingen zijn mening

¹¹⁰ Vučković Šahović, Doek & Zermatten 2012, p. 95.

¹¹¹ De Jong-de Kruijf 2019, p. 43.

¹¹² De Jong-de Kruijf 2019, p. 43.

¹¹³ Art. 12 lid 1 IVRK.

¹¹⁴ Art. 12 lid 2 IVRK.

¹¹⁵ Rap *Jeugdrecht in praktijk* 2017, p. 17.

¹¹⁶ VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009, par. 97.

moet kunnen geven. Dit brengt met zich mee dat een kind tijdens de gesloten plaatsing de mogelijkheid dient te krijgen om zijn mening kenbaar te maken. Bij het recht van de minderjarige om zijn mening te uiten dient geen leeftijdsgrens te worden gehanteerd.¹¹⁷

Ook benoemt Comité voor de rechten van het kind (hierna: het Comité) in General Comment nr. 12 dat er wetgeving moet zijn die het recht om gehoord te worden van het kind waarborgt en garandeert dat er passend gewicht wordt gehecht aan de mening van het kind bij de ontwikkeling en realisatie van kindvriendelijke zorgverlening.¹¹⁸ Zoals net naar voren is gekomen, omvat het recht om gehoord te worden ook het recht voor een kind in alternatieve zorg om tijdens de gesloten plaatsing zijn mening te kunnen geven over zijn plaatsing, alledaagse dingen en de zorg in de accommodatie. Omdat General Comment nr. 12 benoemt dat er wetgeving moet zijn om het recht om gehoord te worden te waarborgen, brengt dit met zich mee dat er dus wetgeving moet zijn omtrent de mogelijkheid voor de minderjarige om zijn mening te kunnen geven over zijn plaatsing, alledaagse dingen en de zorg in de accommodatie. Dit sluit aan bij de visie van Lundy over artikel 12 IVRK. Zij voert aan dat artikel 12 IVRK ook het recht op participatie omvat en dat enkel het horen van kinderen niet genoeg is. Het woord participatie wordt niet gebruikt in artikel 12 IVRK, maar moet wel als onderdeel worden gezien van artikel 12 IVRK.¹¹⁹ Door kinderen de mogelijkheid te geven om zich uit te spreken over de plaatsing in een gesloten accommodatie, wordt er de mogelijkheid gecreëerd om hun mening te geven en wordt er in zekere mate ook mogelijk gemaakt om te participeren in hun gesloten plaatsing.

Hodgkin en Newell geven aan dat het belangrijk is dat alle instellingen waar kinderen wonen de principes uit artikel 12 IVRK implementeren. Omdat kinderen niet op de natuurlijke manier communiceren met hun ouders, moeten er stappen worden gezet die ervoor zorgen dat het personeel de kinderen hoort en passend rekening houdt met de mening van de kinderen.¹²⁰

4.4 Artikel 20 IVRK

Op grond van artikel 20 lid 1 IVRK heeft een kind, dat tijdelijk of permanent van zijn gezin is gescheiden, recht op bijzondere bescherming en bijstand van staatswege. De redenen waarom een kind niet bij zijn gezin kan blijven lopen uiteen, maar vaststaat dat deze kinderen extra bescherming en bijstand nodig hebben.¹²¹ Een voorbeeld van een situatie waarin een kind zijn gezin moet missen, is de situatie waarin beide ouders gedetineerd zijn. Het kind kan dan tijdelijk niet bij zijn ouders wonen en de bescherming die dan geboden kan worden door de overheid is de plaatsing

¹¹⁷ VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009, par. 21.

¹¹⁸ VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009, par. 97.

¹¹⁹ Lundy *British educational research journal* 2007, vol. 33.

¹²⁰ Hodgkin & Newell 2007, p. 284.

¹²¹ Blaak e.a. 2012, p. 341.

van het kind in een gezinsvervangende woonsituatie. Ook kan het zo zijn dat een kind zijn gezin moet missen, omdat het niet goed gaat met een kind en de zorg en hulp van de ouders niet voldoende is om ervoor te zorgen dat het weer goed gaat komen met het kind. Het kan dan noodzakelijk zijn dat het kind wordt geplaatst in een gesloten accommodatie. In deze gesloten accommodatie kunnen professionals met het kind werken aan de problematiek die speelt. Deze plaatsing maakt een grote inbreuk op het recht op gezinsleven van kinderen en het is voor het kind niet fijn om niet meer in zijn vertrouwde omgeving te kunnen zijn. Daarom is het zeker bij de gesloten plaatsing van belang dat deze kinderen bijzondere bescherming en bijstand krijgen. Wanneer ouders niet kunnen voorzien in de behoeften van hun kind, moet het kind kunnen steunen op de samenleving en heeft de Staat de plicht om zich in te zetten voor het kind.¹²² Artikel 20 IVRK is dan ook voornamelijk van belang voor welzijnsafdelingen van de overheid, maatschappelijk medewerkers, mensen die pleegzorg bieden en adoptieouders.¹²³ Hodgkin en Newell geven expliciet aan dat voor kinderen die zijn geplaatst in instellingen de Staat voor deze kinderen maatregelen moeten nemen om te verzekeren dat het personeel in de instelling goed is opgeleid, dat de behoeften van het kind worden vervuld, dat de kwaliteit van hun leven goed is en dat ze worden beschermd tegen misbruik.¹²⁴ Volgens Hodgkin en Newell moeten alle instellingen ook voldoen aan minimumnormen wat betreft de zorg en heeft de Staat de verplichting om ervoor te zorgen dat er effectieve inspectiemechanismen zijn om in alle instellingen te kunnen controleren hoe het met een kinds welzijn gaat.¹²⁵ Het Comité heeft ook aangegeven veel waarde te hechten aan emotionele steun aan kinderen in de alternatieve zorg.¹²⁶

Met de extra bescherming die volgt uit artikel 20 IVRK wordt in eerste instantie gezien op de plaatsing van een kind in een gezinsvervangende woonsituatie. Wanneer een kind vanwege zijn gesloten plaatsing zijn ouders moet missen, gaat deze vorm van bescherming niet op, nu het kind juist vanwege deze plaatsing gescheiden is van zijn ouders. Bij een gesloten plaatsing dient er dus een ander soort bescherming worden geboden. De bescherming die Hodgkin en Newell naar voren brengen, namelijk het verzekeren dat het personeel goed is opgeleid, het vervullen van de behoeften van het kind, zorg dragen dat de kwaliteit van het leven van het kind goed is en de bescherming tegen misbruik, zijn goede richtlijnen. Ook geven de punten van Hodgkin en Newell aan dat er bij bescherming door de Staat ook aan andere vormen van bescherming gedacht kan worden en dat deze bescherming niet alleen het aanbieden van een woonplek inhoudt.

¹²² Hodgkin & Newell 2007, p. 279.

¹²³ Hodgkin & Newell 2007, p. 277.

¹²⁴ Hodgkin & Newell 2007, p. 284.

¹²⁵ Hodgkin & Newell 2007, p. 284.

¹²⁶ Committee on the Rights of the Child 2000, par. 50.

4.5 Artikel 25 IVRK

Artikel 25 IVRK is van toepassing op situaties waarin een kind “door bevoegde autoriteiten uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling in verband met zijn of haar lichamelijke of geestelijke gezondheid”.¹²⁷ Op grond van artikel 25 IVRK hebben deze kinderen recht op een periodieke evaluatie van hun behandeling en alle andere omstandigheden die betrekking hebben op hun plaatsing. Over de hele wereld ondergaan kinderen, die in beginsel voor hun eigen belang uit huis zijn geplaatst, verwaarlozing en mishandeling. Artikel 25 IVRK biedt bescherming voor deze kinderen tegen mishandeling en verwaarlozing door de overheid.¹²⁸ Artikel 25 IVRK kan ook bijdragen aan het verwezenlijken van kinderrechten, zoals “toegang hebben tot een effectieve klachtenprocedure.”¹²⁹

De plaatsing in een gesloten accommodatie valt onder artikel 25 IVRK.¹³⁰ In paragraaf 2.2 is gebleken dat voor de afgifte van de machtiging gesloten jeugdhulp vereist is dat er sprake is van ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen bij de minderjarige die de ontwikkeling naar volwassenheid ernstig belemmeren.¹³¹ De minderjarige wordt in een gesloten accommodatie geplaatst ter verzorging en bescherming van zijn geestelijke gezondheid en valt dus onder artikel 25 IVRK. Dit brengt met zich mee dat de machtiging gesloten jeugdhulp en alle andere omstandigheden die zien op de gesloten plaatsing periodiek herzien moeten worden. Wat de herziening inhoudt en hoe vaak deze plaats dient te vinden, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval en dient per kind te worden bekeken. Staten dienen in ieder geval minimum voorschriften op te nemen in hun wetgeving.¹³² Ongeacht dat het aan de overheid is om te beoordelen hoe vaak de herziening plaats dient te vinden, mag er worden aangenomen dat hoe onvrijwilliger de plaatsing en hoe extremer de behandeling, des te vaker een herziening is vereist.¹³³ Dit is wel lastig te meten. De plaatsing in een gesloten accommodatie is wel een ultimum remedium en er dient aan strenge voorwaarden te worden voldaan voordat de kinderrechter de machtiging gesloten jeugdhulp mag afgeven.¹³⁴ Ook kan de behandeling voor de problematiek die bij een minderjarige speelt erg ingrijpend zijn. Het feit dat de minderjarige niet thuis kan wonen om aan zijn problematiek te werken is hier een indicatie van. De gesloten plaatsing zal in het algemeen dus behoorlijk onvrijwillig zijn en de behandeling best ingrijpend.

¹²⁷ Art. 25 IVRK.

¹²⁸ Hodgkin & Newell 2007, p. 379.

¹²⁹ Hodgkin & Newell 2007, p. 379.

¹³⁰ Hodgkin & Newell 2007, p. 380.

¹³¹ Art. 6.1.2 lid 2 Jw.

¹³² Hodgkin & Newell 2007, p. 381.

¹³³ Hodgkin & Newell 2007, p. 382.

¹³⁴ De Jong-de Kruijf 2019, p. 127.

4.6 Artikel 37 IVRK

Artikel 37 IVRK speelt een rol wanneer een minderjarige van zijn vrijheid is beroofd. Deze vrijheidsberoving houdt elke vorm van detentie of opsluiting of het plaatsen van een kind in een openbare of particuliere detentieomgeving van waaruit de minderjarige niet is toegestaan om te vertrekken wanneer hij wil in.¹³⁵ Deze vrijheidsberoving dient te zijn op basis van een beslissing van een gerechtelijke, administratieve of andere overheidsinstantie.¹³⁶ Het Comité heeft in General Comment nr. 24 benadrukt dat de waarborgen uit artikel 37 IVRK gelden voor iedere vorm van vrijheidsbeneming en deze niet alleen van toepassing zijn op minderjarigen in het systeem van jeugdstrafrecht.¹³⁷ De gesloten plaatsing is zo'n voorbeeld waarop artikel 37 IVRK van toepassing is, terwijl er geen sprake is van het strafrecht. Wanneer een minderjarige in een gesloten accommodatie wordt geplaatst, mag hij de accommodatie niet verlaten wanneer hij wil. Bij de plaatsing in een gesloten accommodatie is er sprake van vrijheidsbeneming in de zin van artikel 37 IVRK.¹³⁸ Uit artikel 6.1.2 Jw volgt dat er bij de gesloten plaatsing vereist is dat er een rechterlijke machtiging is afgegeven. De afgifte van de machtiging gesloten jeugdhulp is dus een beslissing van een gerechtelijke overheidsinstantie. Helaas is het bekend dat er ook minderjarigen zonder rechterlijke machtiging gesloten geplaatst zijn en hier is dus sprake van een onrechtmatige vrijheidsberoving, nu er geen sprake is van een rechterlijke machtiging.¹³⁹ Doordat er bij de gesloten plaatsing sprake is van vrijheidsberoving, zijn de waarborgen uit artikel 37 IVRK van toepassing. Voor dit onderzoek is enkel sub b van artikel 37 IVRK van belang en dit onderdeel zal nader worden besproken.

De Jong-de Kruijff geeft aan dat artikel 37 sub b IVRK buitengewoon relevant is voor de minderjarigen bij wie de plaatsing in een gesloten accommodatie aan de orde is en voor hun rechtsbescherming.¹⁴⁰ Op grond van artikel 37 sub b IVRK moeten de Staten waarborgen dat de vrijheidsberoving van geen enkel kind onwettig of onwillekeurig is. De vrijheidsberoving dient overeenkomstig met de wet plaats te vinden en de vrijheidsberoving moet worden gebruikt "als uiterste maatregel en voor de kortst mogelijke passende duur."¹⁴¹ Voor dit onderzoek is vooral de zinsnede over "de kortst mogelijke passende duur" relevant. Deze zinsnede brengt namelijk met zich mee dat de vrijheidsberoving dus niet langer dan noodzakelijk mag duren. Het Comité geeft een mogelijkheid om te zorgen dat de vrijheidsberoving niet langer duurt dan noodzakelijk. In General Comment nr. 24 is opgenomen dat de vrijheidsberoving van minderjarigen onderworpen

¹³⁵ VN Comité voor de Rechten van het kind 2019, par. 8.

¹³⁶ VN Comité voor de Rechten van het kind 2019, par. 8.

¹³⁷ Hodgkin & Newell 2007, p. 566; VN Comité voor de Rechten van het kind 2019, par. 8.

¹³⁸ *Kamerstukken II* 2005/06, 30644, 3, p. 6; PHR 31 mei 2013, ECLI:NL:PHR:2013:BZ5422, r.o. 2.13; Dit sluit ook aan bij art. 5 lid 1 sub d EVRM.

¹³⁹ Liefwaard *FJR* 2016/37, p. 153.

¹⁴⁰ De Jong-de Kruijff 2019, p. 86.

¹⁴¹ Art. 37 sub b IVRK.

moet zijn aan regelmatige herziening en deze regelmatige herziening is ook een van de doelstellingen van General Comment nr. 24.¹⁴² Bij de herziening kan er worden getoetst of er nog wordt voldaan aan de voorwaarden voor de vrijheidsberoving en of het wellicht noodzakelijk is dat de minderjarige in vrijheid wordt gesteld. Met welke frequentie deze herziening dient plaats te vinden, wordt niet benoemd. De gesloten plaatsing dient dus ook aan een regelmatige herziening onderworpen te worden.

4.7 Afsluiting

In dit hoofdstuk zijn de artikelen uit het IVRK die zien op de verschillen in de rechtspositie van de minderjarige tijdens de gesloten plaatsing besproken. Het feit dat een minderjarige in een gesloten accommodatie is geplaatst brengt met zich mee dat er specifieke rechten gelden voor deze minderjarige. Deze rechten zouden door de minderjarigen die in dezelfde situatie zitten op dezelfde manier uitgeoefend kunnen worden. In hoeverre dit ook zo is, zal in het volgende hoofdstuk worden besproken.

¹⁴² VN Comité voor de Rechten van het kind 2019, par. 6.

Hoofdstuk 5 – De verschillen in de gesloten plaatsing in het licht van het IVRK

5.1 Inleiding

In hoofdstuk drie is naar voren gekomen op welke onderdelen de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader verschilt ten opzichte van de minderjarige in het gedwongen kader. In het vorige hoofdstuk zijn de artikelen van het IVRK die van belang zijn bij deze onderdelen aan bod gekomen en uiteengezet. In dit hoofdstuk zullen de onderdelen, die in hoofdstuk drie naar voren zijn gekomen, worden getoetst aan de artikelen uit het IVRK. Dit wordt gedaan per onderdeel uit hoofdstuk drie. In elke paragraaf komt een onderdeel aan bod en dit onderdeel zal worden getoetst aan de artikelen die van belang zijn bij dit onderdeel. Niet alle artikelen spelen dus een rol bij elk onderdeel.

5.2 Geschillenregeling

De geschillenregeling houdt in dat een minderjarige die gesloten geplaatst is met een ondertoezichtstelling een geschil kan voorleggen aan de kinderrechter. Het moet gaan om een geschil dat tijdens de gesloten plaatsing is ontstaan en het geschil moet de uitvoering van de ondertoezichtstelling betreffen.¹⁴³ Wanneer een minderjarige gesloten geplaatst is in het vrijwillig kader, heeft deze minderjarige niet de mogelijkheid om gebruik te maken van de geschillenregeling. Er is namelijk vereist dat er sprake moet zijn van een ondertoezichtstelling en hier is geen sprake van in het vrijwillig kader. De geschillenregeling geeft de minderjarige in het gedwongen kader dus de mogelijkheid om de kinderrechter een geschil voor te leggen en zijn mening hieromtrent kenbaar te maken en de minderjarige in het vrijwillig kader heeft deze mogelijkheid niet. Dit brengt met zich mee dat de minderjarige in het vrijwillige kader een beperktere toegang tot de rechter heeft en dit zorgt voor een zwakkere rechtspositie. Terwijl beide minderjarigen feitelijk in precies dezelfde situatie kunnen zitten. Maar hoe verhoudt dit zich tot artikel 12 IVRK en artikel 2 IVRK?

Artikel 12 IVRK ziet op het recht van het kind om zijn mening te uiten. Staten moeten verzekeren dat kinderen in alternatieve zorg “hun mening kunnen geven over hun plaatsing, de zorg in pleeggezinnen of tehuizen en hun dagelijks leven, en dat er passend gewicht aan hun mening wordt toegekend.”¹⁴⁴ Het Comité maakt hier geen onderscheid tussen vrijwillige en gedwongen plaatsingen. Dit geldt dus ook voor de minderjarige die geplaatst is in een gesloten accommodatie. Tijdens de gesloten plaatsing dient de minderjarige de mogelijkheid te krijgen om zijn mening kenbaar te maken over de plaatsing in de gesloten accommodatie, de zorg in de gesloten accommodatie en het dagelijks leven in de gesloten accommodatie. De geschillenregeling is een

¹⁴³ Art. 1:262b BW.

¹⁴⁴ VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009, par. 97.

middel waarmee minderjarigen hun mening kunnen uiten over de gesloten plaatsing en geschillen die tijdens de gesloten plaatsing ontstaan. De mogelijkheid voor de minderjarige om zijn mening te kunnen geven over de plaatsing ziet op alle minderjarigen die in een instelling zitten. Dus zowel de minderjarige in het gedwongen kader als de minderjarige in het vrijwillig kader moet volgens het Comité de mogelijkheid krijgen om zijn mening te kunnen geven over de gesloten plaatsing, de zorg de gesloten accommodatie en zijn dagelijks leven. In beide kaders zou de minderjarige dus gebruik moeten kunnen maken van de geschillenregeling om zijn mening kenbaar te maken. Tevens is het niet in lijn met artikel 2 IVRK dat de minderjarige in het vrijwillig kader deze mogelijkheid niet heeft. Artikel 2 IVRK brengt namelijk met zich mee dat er zonder geldige rechtvaardiging geen onderscheid gemaakt mag worden op grond van de omstandigheid dat een minderjarige in het vrijwillig kader of in het gedwongen kader gesloten is geplaatst. De keuze om de gesloten plaatsing met instemming van de ouders mogelijk te maken is gemaakt, omdat minister Rouvoet het gezag van ouders niet onnodig wilde doorbreken wanneer zij zouden instemmen met de gesloten plaatsing van hun kind.¹⁴⁵ Dit is geen geldige rechtvaardiging voor het onderscheid wat zich nu voordoet. De minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader bevinden zich feitelijk in dezelfde situatie en op grond van artikel 2 IVRK dienen beide minderjarigen de mogelijkheid te hebben om gebruik te kunnen maken van de geschillenregeling. Ook is gebleken dat de minderjarige twaalf jaar of ouder dient te zijn om gebruik te kunnen maken van de geschillenregeling.¹⁴⁶ Dit is niet in lijn met artikel 12 IVRK. Het Comité heeft aangegeven dat er geen leeftijdsgrens gehanteerd dient te worden.¹⁴⁷

5.3 (On)mogelijkheid verzoek beëindiging machtiging gesloten jeugdhulp

In paragraaf 3.3 is gebleken dat de minderjarige in het gedwongen kader op grond van artikel 1:265d lid 2 BW de gecertificeerde instelling kan verzoeken om de gesloten jeugdhulp te beëindigen, de duur van de gesloten jeugdhulp te verkorten en “af te zien van een krachtens de machtiging toegestane wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige, tenzij de toestemming reeds met toepassing van” artikel 1:265i BW is verleend.¹⁴⁸ De minderjarige kan dit verzoeken vanwege gewijzigde omstandigheden. Ook heeft de minderjarige in het gedwongen kader de mogelijkheid om de kinderrechter te verzoeken de machtiging gesloten jeugdhulp geheel of deels in te trekken of de duur ervan te verkorten.¹⁴⁹ Beide mogelijkheden kunnen de gehele periode dat de machtiging van kracht is worden gebruikt. De minderjarige in het vrijwillig kader heeft bovenstaande mogelijkheden niet. Er is namelijk bij beide mogelijkheden vereist dat de minderjarige gesloten geplaatst is met een kinderbeschermingsmaatregel. Dit leidt tot een mindere

¹⁴⁵ *Handelingen II* 2006/07, 87, 4880.

¹⁴⁶ Art. 1:262b BW.

¹⁴⁷ VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009, par. 21.

¹⁴⁸ Art. 1:265d lid 2 BW.

¹⁴⁹ Art. 1:265d lid 4 BW.

mate van rechtsbescherming en een beperktere toegang tot de rechter.¹⁵⁰ Maar hoe strookt het feit dat de minderjarige in het vrijwillig kader de gecertificeerde instelling en de kinderrechter niet kan verzoeken om de gesloten jeugdhulp te beëindigen, te verkorten of geheel of deels in te trekken met artikel 25 IVRK, artikel 37 IVRK en artikel 2 IVRK?

Op grond van artikel 25 IVRK heeft de minderjarige tijdens zijn gesloten plaatsing recht op een periodieke evaluatie van zijn gesloten plaatsing. Hoe vaak deze herziening plaats dient te vinden is afhankelijk van de omstandigheden van het geval en dient per minderjarige te worden ingeschat.¹⁵¹ Wel is het zo dat hoe onvrijwilliger de gesloten plaatsing en hoe extremer de behandeling, des te vaker een herziening plaats dient te vinden.¹⁵² Op grond van artikel 37 sub b IVRK dient de gesloten plaatsing van de minderjarige “voor de kortst mogelijke passende duur” te zijn. Dit houdt in dat de gesloten plaatsing niet langer dan noodzakelijk mag duren. Dit brengt met zich mee dat er de mogelijkheid dient te zijn om de gesloten plaatsing tussentijds te kunnen beëindigen. Ook het Comité geeft aan dat de gesloten plaatsing van minderjarigen regelmatig aan herziening onderworpen moet zijn.¹⁵³ Zowel op grond van artikel 25 IVRK als op grond van artikel 37 IVRK heeft de minderjarige die gesloten geplaatst is dus recht op een regelmatige herziening van zijn gesloten plaatsing.

Zoals net naar voren is gekomen, bieden de mogelijkheden die volgen uit artikel 1:265d lid 2 BW en artikel 1:265d lid 4 BW de minderjarige de gelegenheid om de machtiging gesloten jeugdhulp voor te leggen aan de gecertificeerde instelling en de kinderrechter. De minderjarige in het gedwongen kader kan zelfstandig gebruik maken van deze mogelijkheden en deze mogelijkheden zijn in lijn met artikel 25 IVRK en artikel 37 sub b IVRK, die een regelmatige herziening verlangen. Wanneer de minderjarige van mening is dat de gesloten plaatsing herzien dient te worden, kan hij gebruik maken de mogelijkheden uit artikel 1:265d lid 2 BW en artikel 1:265d lid 4 BW. Deze mogelijkheden bieden namelijk de kans om de gesloten plaatsing tussentijds te laten herzien en brengt met zich mee dat er tussentijds kan worden getoetst of de gesloten plaatsing voor de kortst mogelijke passende duur plaatsvindt. Dit biedt de minderjarige in het gedwongen kader dus de mogelijkheid om het recht op herziening dat volgt uit artikel 25 IVRK en artikel 37 sub b IVRK aan te wenden. Deze mogelijkheid dient er ook te zijn voor de minderjarige in het vrijwillig kader. Dit brengt artikel 2 IVRK met zich mee. Beide minderjarigen zouden hun recht op herziening van hun gesloten plaatsing, dat volgt uit artikel 25 IVRK en artikel 37 sub b IVRK, moeten kunnen benutten. Deze minderjarigen bevinden zich feitelijk in dezelfde situatie en dienen

¹⁵⁰ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 113.

¹⁵¹ Hodgkin & Newell 2007, p. 381.

¹⁵² Hodgkin & Newell 2007, p. 382.

¹⁵³ VN Comité voor de Rechten van het kind 2019, par. 6.

om deze reden beide de mogelijkheid te hebben om hun gesloten plaatsing te laten herzien. Er is geen geldige rechtvaardiging voor dit onderscheid.

5.4 Afwezigheid van een gezinsvoogd

In paragraaf 3.4 is de rol van de gezinsvoogd aan bod gekomen. Er is naar voren gekomen dat de betrokkenheid van een gezinsvoogd bij een gesloten plaatsing meerdere voordelen met zich meebrengt voor de ouders en de minderjarige. Zo biedt de gezinsvoogd hulp en steun aan de ouders en de minderjarige.¹⁵⁴ Ook kan de gezinsvoogd helpen bij het vinden van een vervolgplek.¹⁵⁵ De minderjarige in het gedwongen kader krijgt bij een gesloten plaatsing wel een gezinsvoogd toegewezen en kan de voordelen die een gezinsvoogd met zich meebrengt benutten. De minderjarige in het vrijwillig kader krijgt geen gezinsvoogd toegewezen en kan dus ook geen gebruik maken van de voordelen van de gezinsvoogd. Dat de minderjarige in het vrijwillig kader niet van de voordelen van de gezinsvoogd gebruik kan maken en geen hulp krijgt bij het vinden van een geschikte vervolgplek, brengt met zich mee dat de rechtsbescherming van deze minderjarige onder druk komt te staan.¹⁵⁶ Hoe verhoudt het onderscheid tussen de twee kaders zich met artikel 20 IVRK en artikel 2 IVRK?

Op grond van artikel 20 IVRK heeft de minderjarige die tijdelijk of permanent van zijn gezin gescheiden is recht op bijzondere bescherming en bijstand van de overheid. In beginsel houdt deze bescherming in dat deze minderjarige een vervangende plek om te wonen krijgt. Maar volgens Hodgkin en Newell kan deze bescherming ook anders vorm worden gegeven. Hodgkin en Newell geven aan dat artikel 20 IVRK met zich mee brengt dat de overheid voor kinderen die gesloten geplaatst zijn maatregelen moet nemen om te verzekeren dat het personeel in de gesloten accommodatie goed is opgeleid, dat de behoeften van het kind worden vervuld en dat de kwaliteit van hun leven goed is en dat ze worden beschermd tegen misbruik.¹⁵⁷ De gezinsvoogd kan aan deze punten bijdragen. De gezinsvoogd kan beoordelen of de behoeften van de minderjarige worden vervuld en de gezinsvoogd kan controleren of de kwaliteit van het leven van de minderjarige goed is. De gezinsvoogd heeft contact met de minderjarige en de minderjarige kan de gezinsvoogd op de hoogte brengen van zijn behoeften. Ook kan de gezinsvoogd beoordelen of de kwaliteit van het leven van de minderjarige goed is. De gezinsvoogd biedt de minderjarige namelijk steun en hij kan als belangenbehartiger fungeren.¹⁵⁸ Ook kan de gezinsvoogd helpen met het vinden van een goede vervolgplek en de rechtbank Noord-Holland hechtte hier veel waarde aan.¹⁵⁹ Het ontbreken van een

¹⁵⁴ *Kamerstukken II 2005/06, 30644, 3, p. 5; De Jong-de Kruijf, FJR 2018/26, p. 113-114.*

¹⁵⁵ Rb. Noord-Holland 26 mei 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:4493.

¹⁵⁶ De Jong-de Kruijf, *FJR 2018/26, p. 114.*

¹⁵⁷ Hodgkin & Newell 2007, p. 284.

¹⁵⁸ *Kamerstukken II 2005/06, 30644, 3, p. 5.*

¹⁵⁹ Rb. Noord-Holland 26 mei 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:4493.

gezinsvoogd kan met zich mee brengen dat de rechtsbescherming van de minderjarige in het vrijwillig kader onder druk komt te staan.¹⁶⁰ De minderjarige in het gedwongen kader kan namelijk wel vertrouwen op ondersteuning van de gezinsvoogd en de minderjarige in het vrijwillig kader niet. De betrokkenheid van een gezinsvoogd is lijn met artikel 20 IVRK. Op grond van artikel 2 IVRK is het onderscheid tussen de minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader wat betreft de gezinsvoogd niet gerechtvaardigd en dient dit onderscheid niet te bestaan. Het recht op bescherming van de overheid geldt voor minderjarigen in beide kaders. Het feit dat de minderjarige in het vrijwillig kader met instemming van de ouders gesloten is geplaatst en de minderjarige in het gedwongen kader met een ondertoezichtstelling of een voogdijmaatregel gesloten is geplaatst en dat de minderjarige in het vrijwillig kader daarom geen gezinsvoogd krijgt toegewezen, is geen geldige rechtvaardiging voor dit onderscheid. Het feit dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen gezinsvoogd krijgt toegewezen en de minderjarige in het gedwongen kader wel, is niet conform artikel 2 IVRK.

5.5 Ontbreken van inmenging van de Raad

Artikel 20 IVRK speelt ook een rol bij het ontbreken van de inmenging van de Raad bij de plaatsing in een gesloten accommodatie. In paragraaf 3.5 is gebleken dat de Raad vaker betrokken is bij de minderjarige in het gedwongen kader dan bij de minderjarige in het vrijwillig kader. De minderjarige in het gedwongen kader geniet dus vaker van de bescherming en de bijstand die de Raad biedt. De Raad heeft het belang van het minderjarige voorop staan en wil zo goed en tijdig mogelijk helpen.¹⁶¹ Bij een raadsonderzoek wordt de situatie van een minderjarige onderzocht en wordt er gekeken op welke manier de zorgen rondom zo'n minderjarige weggenomen kunnen worden.¹⁶² Het raadsonderzoek kan een helder beeld geven van de situatie van een minderjarige. Ook geeft de Raad een advies over wat het beste is voor de minderjarige.¹⁶³ De informatie uit het raadsonderzoek kan door de rechter gebruikt worden om tijdens de zitting tot een uitspraak te komen omtrent de gesloten plaatsing. Wanneer de Raad niet is betrokken bij de minderjarige en zijn mogelijke gesloten plaatsing, kan het dus zo zijn dat de kinderrechter niet alle informatie heeft over de betreffende minderjarige. Zonder betrokkenheid van de Raad kan de kinderrechter dus op basis van onvolledige informatie een beslissing nemen op het verzoek van de machtiging gesloten jeugdhulp. Het is in het belang van de minderjarige dat de kinderrechter bekend is met alle informatie. Pas wanneer de kinderrechter op de hoogte is van alle informatie kan hij een adequate afweging maken en komen tot de juiste beslissing voor de minderjarige. De minderjarige wordt hierdoor in zekere zin beschermd tegen een verkeerde beslissing. Bovenstaande kwaliteiten van de Raad zorgen ervoor dat de minderjarige in het gedwongen kader een mate van bescherming geniet.

¹⁶⁰ De Jong-de Kruijf, *FJR* 2018/26, p. 114.

¹⁶¹ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 10.

¹⁶² Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 10.

¹⁶³ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 13.

Het raadsonderzoek zorgt voor meer informatie en zorgt ervoor dat de kinderrechter de meest passende beslissing neemt. De minderjarige wordt hierdoor beschermd tegen een onjuiste beslissing. Dit is lijn met artikel 20 IVRK. Dit artikel geeft de minderjarige die gesloten is geplaatst het recht op bijzondere bescherming en bijstand van de overheid. De informatie van het raadsonderzoek kan met zich meebrengen dat de kinderrechter juist overgaat tot de machtiging gesloten jeugdhulp, dit is dan volgens de kinderrechter de juiste beslissing. Maar deze informatie kan ook met zich meebrengen dat de kinderrechter beslist niet tot de afgifte van een machtiging gesloten jeugdhulp over te gaan. In dit geval zorgt de informatie voor bescherming voor een ondeugdelijke beslissing.

Er is ook naar voren gekomen dat er vanuit de Raad een zittingsvertegenwoordiger bij de zitting van de minderjarige aanwezig kan zijn. De zittingsvertegenwoordiger kan tijdens de zitting ondersteuning bieden en heeft de mogelijkheid om de kinderrechter te verzoeken de zitting te schorsen of aan te houden. Dit kan bijvoorbeeld zinvol zijn wanneer er nieuwe informatie bekend is geworden vlak voor de zitting.¹⁶⁴ De zittingsvertegenwoordiger kan ook tijdens de zitting zelfstandig advies geven.¹⁶⁵ Zonder de input van de zittingsvertegenwoordiger heeft de kinderrechter wellicht minder informatie en een minder compleet beeld van de situatie. De zittingsvertegenwoordiger kan dus tijdens de zitting een actieve en behulpzame rol hebben. Bij de gesloten plaatsing van een minderjarige in het vrijwillig kader is de Raad minder vaak betrokken en is er bij de zitting dus ook minder vaak een zittingsvertegenwoordiger van de Raad aanwezig. Hierdoor mist deze minderjarige de voordelen die een zittingsvertegenwoordiger met zich meebrengt. De zittingsvertegenwoordiger biedt bijstand aan de minderjarige en op grond van artikel 20 IVRK heeft de minderjarige die gesloten is geplaatst recht op extra bescherming en bijstand van de overheid. Ook biedt de zittingsvertegenwoordiger bescherming, omdat de zittingsvertegenwoordiger tijdens de zitting nog informatie aan de kinderrechter kan overdragen en een advies kan geven aan de kinderrechter. Dit draagt bij aan het nemen van een juiste beslissing en draagt ook bij aan het voorkomen van een ondeugdelijke beslissing.

Het feit dat de Raad vaker betrokken is bij de gesloten plaatsing van de minderjarige in het gedwongen kader en dat deze minderjarige dus beschikt over extra bescherming en bijstand, in tegenstelling tot de minderjarige in het vrijwillig kader, is niet in overeenstemming met artikel 2 IVRK. De minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen dienen beiden dezelfde mate van bescherming en bijstand krijgen, omdat zij in dezelfde situatie zitten. Artikel 2 IVRK brengt met zich mee dat er geen onderscheid gemaakt mag worden, tenzij er een geldige rechtvaardiging is. Een geldige rechtvaardiging is er op dit punt niet.

¹⁶⁴ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 8.

¹⁶⁵ Raad voor de Kinderbescherming 2020, p. 8.

Hoofdstuk 6 – Conclusie en aanbevelingen

Voor de afgifte van een machtiging gesloten jeugdhulp door de kinderrechter dient er te worden voldaan aan strenge voorwaarden. De gesloten plaatsing dient als ultimum remedium en enkel wanneer er geen minder verstrekkende mogelijkheden meer tot de optie behoren, kan de machtiging gesloten jeugdhulp worden afgegeven. De afgifte van de machtiging gesloten jeugdhulp kan in het vrijwillig kader en in het gedwongen kader plaatsvinden. Tussen de afgifte van de machtiging gesloten jeugdhulp in het vrijwillig kader en de afgifte in het gedwongen kader zijn weinig verschillen. Het grote verschil is dat het in het gedwongen kader vereist is dat de minderjarige onder toezicht is gesteld of dat een gecertificeerde instelling de voogdij heeft over de minderjarige en dat het in het vrijwillig kader vereist is dat de wettelijke vertegenwoordiger instemt met de opnemings- en verblijfsvoorwaarden. In de praktijk hoeft er geen verschil te zijn. De minderjarigen die in de verschillende kaders gesloten geplaatst zijn, zitten in dezelfde gesloten accommodatie. De minderjarigen zitten dus feitelijk in dezelfde situatie. Ondanks dat deze minderjarigen in dezelfde situatie zitten, hebben zij niet dezelfde rechtspositie. Er zijn vier onderdelen naar voren gekomen waar de rechtspositie van deze minderjarigen verschillend zijn.

Allereerst is de geschillenregeling besproken. Bij deze bespreking is naar voren gekomen dat de minderjarige in het gedwongen kader de mogelijkheid heeft om geschillen voor te leggen aan de kinderrechter. De minderjarige kan zelfstandig gebruik maken van de geschillenregeling. De minderjarige kan geschillen die tijdens de gesloten plaatsing ontstaan voorleggen. Het gebruik van de geschillenregeling kan verstrekkende gevolgen hebben en ertoe leiden dat de minderjarige niet meer hoeft te verblijven in de gesloten accommodatie. De minderjarige in het vrijwillig kader kan geen gebruik maken van de geschillenregeling, omdat er is vereist dat de minderjarige onder toezicht is gesteld. Dat de minderjarige in het gedwongen kader gebruik kan maken van de geschillenregeling is in lijn met artikel 12 IVRK. Dit artikel brengt met zich mee dat een kind zijn mening vrijelijk moet kunnen uiten in alle zaken die het kind aangaan. Specifiek voor de minderjarige in een gesloten accommodatie geldt, dat hij zijn mening moet kunnen geven over de gesloten plaatsing, de zorg in de gesloten accommodatie en zijn dagelijks leven. Met de geschillenregeling wordt de mogelijkheid geboden aan de minderjarige om zijn mening kenbaar te kunnen maken over de gesloten plaatsing, de zorg in de gesloten accommodatie en zijn dagelijks leven. Het feit dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen gebruik kan maken van de geschillenregeling is niet in overeenstemming met artikel 2 IVRK. Er is namelijk sprake van een ongerechtvaardigd onderscheid. Op grond van artikel 2 IVRK mag er zonder geldige rechtvaardiging geen onderscheid gemaakt worden op grond van de omstandigheid dat een minderjarige in het vrijwillig kader of het gedwongen kader gesloten geplaatst is. De minderjarige

in het vrijwillig kader heeft, zonder geldige rechtvaardiging, niet de mogelijkheid om gebruik te kunnen maken van de geschillenregeling.

Ten tweede is de mogelijkheid om de machtiging gesloten jeugdhulp te beëindigen aan bod geweest. De minderjarige in het gedwongen kader heeft de mogelijkheid om de gecertificeerde instelling te verzoeken om de gesloten plaatsing te beëindigen en de duur ervan te verkorten en om de kinderrechter te verzoeken de machtiging deels of geheel in te trekken of de duur te verkorten. De minderjarige kan dit verzoeken wanneer er sprake is van gewijzigde omstandigheden en hij kan dit de gehele periode dat de machtiging van kracht is verzoeken. Deze mogelijkheden kunnen een grote verandering aanbrengen in de situatie van de minderjarige. Wel is er vereist dat de minderjarige is gesloten is geplaatst met een kinderbeschermingsmaatregel. De minderjarige die in het vrijwillig kader in een gesloten accommodatie is geplaatst, kan geen gebruik maken van deze mogelijkheden. Op grond van artikel 25 IVRK en artikel 37 sub b IVRK dient er een regelmatige herziening plaats te vinden van de gesloten plaatsing. Met welke frequentie deze herziening plaats moet vinden wordt niet nader uitgelegd. De mogelijkheid van de minderjarige om de gecertificeerde instelling en de kinderrechter te verzoeken de gesloten plaatsing te verkorten of te beëindigen, stelt de minderjarige in de gelegenheid om de gesloten plaatsing te laten herzien wanneer hij denkt dat dit nodig is. Door middel van de bovenstaande mogelijkheden kan de minderjarige het recht op herziening dat volgt uit artikel 25 IVRK en artikel 37 sub b IVRK uitoefenen. Het feit dat de minderjarige in het gedwongen kader deze mogelijkheden wel heeft en de minderjarige in het vrijwillig kader niet, is niet in overeenstemming met artikel 2 IVRK. Op grond van dit artikel dienen kinderen die in dezelfde situatie zitten, rechten op dezelfde manier uit te kunnen oefenen. Dat is nu niet het geval. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader die zich feitelijk in dezelfde situatie bevinden. Er is ook geen geldige rechtvaardiging voor dit onderscheid.

Ten derde stond de gezinsvoogd centraal. De gezinsvoogd brengt meerdere voordelen voor de minderjarige en zijn ouders mee. De gezinsvoogd biedt hulp en steun en is belangenbehartiger van de minderjarige. Ook zorgt de gezinsvoogd voor continuïteit in de hulpverlening. De gezinsvoogd kan de ouders ondersteunen bij de zoektocht naar een goede vervolgplek. De minderjarige in het gedwongen kader krijgt een gezinsvoogd toegewezen en kan genieten van alle voordelen die een gezinsvoogd met zich meebrengt. De minderjarige in het vrijwillig kader kan dit niet. Bij de gesloten plaatsing in het vrijwillig kader wordt er namelijk geen gezinsvoogd toegewezen. De voordelen die de gezinsvoogd met zich meebrengt, sluit aan bij artikel 20 IVRK. Op grond van artikel 20 IVRK hebben kinderen die gesloten geplaatst zijn, recht hebben op bijzondere bescherming en bijstand van de overheid. Deze bescherming en bijstand houdt in dat personeel in instellingen waar kinderen verblijven goed opgeleid dient te zijn. Ook dienen de behoeften van het

kind te worden vervuld, dient de kwaliteit van zijn leven goed te zijn en moet het kind worden beschermd tegen misbruik. De voordelen die de betrokkenheid van een gezinsvoogd oplevert brengen bescherming en bijstand met zich mee, zoals bedoeld in artikel 20 IVRK. Het feit dat de minderjarige in het vrijwillig kader geen gezinsvoogd krijgt toegewezen en de bescherming en de bijstand die de gezinsvoogd biedt niet kan benutten, is niet in overeenstemming met artikel 2 IVRK. Er is geen geldige rechtvaardiging voor dit onderscheid tussen de minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader.

Ten vierde is er gekeken naar de rol van de Raad. Inmenging van de Raad brengt met zich mee dat er een raadsonderzoek plaats kan vinden en dat er een zittingsvertegenwoordiger aanwezig is bij de zitting over de machtiging gesloten jeugdhulp. Het raadsonderzoek brengt mee dat er onderzoek wordt gedaan naar de situatie van een minderjarige en de kinderrechter kan deze informatie gebruiken bij zijn afweging. De informatie uit het raadsonderzoek draagt bij aan een deugdelijke en passende beslissing van de kinderrechter. De aanwezigheid van een zittingsvertegenwoordiger brengt mee dat er tijdens de zitting informatie overgedragen kan worden aan de kinderrechter en dat de zitting geschorst of aangehouden kan worden om nader onderzoek te doen. Ook biedt de zittingsvertegenwoordiger tijdens de zitting bijstand aan de minderjarige. Mijn inziens brengen het raadsonderzoek en de zittingsvertegenwoordiger mee dat de kinderrechter een adequatere afweging kan maken, dan wanneer de Raad niet betrokken is bij de behandeling van de machtiging gesloten jeugdhulp. Zowel het raadsonderzoek, als de aanwezigheid van de zittingsvertegenwoordiger brengen een zekere mate van bescherming mee. Ook biedt de zittingsvertegenwoordiger de minderjarige bijstand bij zijn zitting. De bescherming en bijstand die de inmenging van de Raad meebrengt is in overeenstemming met artikel 20 IVRK. Dat de Raad minder vaak betrokken is bij de gesloten plaatsing van de minderjarige in het vrijwillig kader is niet in overeenstemming met artikel 2 IVRK. Er is namelijk sprake van een onderscheid tussen de minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader. De minderjarige in het vrijwillig kader krijgt minder vaak de bescherming en de bijstand die de inmenging van de Raad met zich meebrengt, omdat de Raad vaker betrokken is bij de gesloten plaatsing in het gedwongen kader. De minderjarige in het vrijwillig kader en de minderjarige in het gedwongen kader zouden dezelfde bescherming en bijstand moeten krijgen nu zij in dezelfde situatie zitten en dus beiden recht hebben op de extra bescherming en bijstand van de overheid die volgt uit artikel 20 IVRK.

Het onderscheid dat zich voordoet bij de vier besproken onderdelen brengt mee dat de minderjarige in het vrijwillig kader een beperktere toegang tot de rechter heeft en minder rechtsbescherming geniet. Dit resulteert in een zwakkere rechtspositie bij deze onderdelen voor de minderjarige in het vrijwillig kader ten opzichte van de minderjarige in het gedwongen kader. Tevens kan er op basis van bovenstaande resultaten worden geconcludeerd dat de vier onderdelen waar de rechtspositie

van de minderjarige in het vrijwillig kader verschilt van de minderjarige in het gedwongen kader een strijd met het IVRK zullen opleveren. Er wordt een ongerechtvaardigd onderscheid gemaakt tussen deze twee minderjarigen in de gesloten jeugdhulp en naar dit onderscheid dient de wetgever te kijken.

Aanbevelingen

1. De minderjarige die in het vrijwillig kader in een gesloten accommodatie is geplaatst, dient de mogelijkheid te krijgen om gebruik te maken van de geschillenregeling. Dit kan mogelijk worden gemaakt door middel van de opname van een schakelbepaling in hoofdstuk zes van de Jeugdwet. In deze schakelbepaling dient te zijn opgenomen dat artikel 1:262b BW ook van toepassing is op de minderjarige die op grond van artikel 6.1.2 lid 3 sub c Jw gesloten plaats is.
2. De leeftijdsgrens die wordt gehanteerd bij de geschillenregeling dient te worden geëlimineerd. De zinsnede ‘van twaalf jaar of ouder’ dient te worden verwijderd uit artikel 1:262b BW.
3. De minderjarige die in het vrijwillig kader in een gesloten accommodatie is geplaatst dient de mogelijkheid te krijgen om de gecertificeerde instelling te verzoeken om de gesloten plaatsing te beëindigen en de duur ervan te verkorten en om de kinderrechtster te verzoeken de machtiging deels of geheel in te trekken of de duur te verkorten. Deze mogelijkheid kan gecreëerd worden door de opname van een schakelbepaling in hoofdstuk zes van de Jeugdwet. In dit artikel dient opgenomen te worden dat artikel 1:265d lid 2 BW en artikel 1:265d lid 4 BW van toepassing zijn op de minderjarige die op grond van artikel 6.1.2 lid 3 sub c Jw gesloten plaats is.
4. Er is ruimte voor versterking van de rechtspositie van de minderjarige in het vrijwillig kader. Daarom is het de wetgever aan te bevelen om onderzoek te doen naar de rechtspositie van minderjarigen in de gesloten jeugdhulp in het vrijwillig kader. In dit onderzoek dienen ook de rol van de gezinsvoogd en de betrokkenheid van de Raad betrokken te worden.

Literatuurlijst

Handboeken

Blaak e.a. 2012

M. Blaak e.a., *Handboek internationaal jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012.

Bruning, T&C BW, commentaar op art. 1:265d BW

M.R. Bruning, Tekst & Commentaar Personen- en Familierecht, art. 1:265d BW (online).

Bruning 2016

M.R. Bruning ‘Versterking van de procedurele positie van minderjarigen in het jeugdbeschermingsrecht – een brug te ver?’, in: W.H. Booom e.a., *Een kwart eeuw. Privaatrechtelijke opstellen, aangeboden aan prof. mr. H.J. Snijders ter gelegenheid van zijn emiraat*, Deventer: Wolters Kluwer 2016.

Bruning, Liefwaard & Vlaardingebroek 2016

M. Bruning, T. Liefwaard & P. Vlaardingebroek, *Jeugdrecht en jeugdhulp*, Amsterdam: Reed Business Information 2016.

De Jong-de Kruijf 2019

M.P. de Jong-de Kruijf, *Legitimiteit en rechtswaarborgen bij gesloten plaatsingen van kinderen: de externe rechtspositie van kinderen in gesloten jeugdhulp gezien vanuit kinder- en mensenrechten*, Boom juridisch 2019.

Hodgkin & Newell 2007

R. Hodgkin & P. Newell, *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, UNICEF 2007.

Legemaate e.a. 2014

J. Legemaate e.a., *Thematische wetsevaluatie ‘Gedwongen zorg’*, Den Haag: ZonMw, 2014.

Raad voor de Kinderbescherming 2020

Raad voor de Kinderbescherming, *Het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming*, 2020.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten 2015

Vereniging van Nederlandse Gemeenten, *Factsheet gesloten jeugdhulp Jeugdwet: plaatsing gesloten jeugdhulp vrijwillig kader*, juni 2015.

Vučković Šahović, Doek & Zermatten 2012

N. Vučković Šahović, J.E. Doek & J. Zermatten, *The Rights of the Child in International Law. Rights of the Child in a Nutshell and in Context alla bout Children's Rights*, Bern: Stämpfli Publishers 2012.

Tijdschriftartikelen

De Boer & Bruning *FJR* 2018/46

R. de Boer & M.R. Bruning, 'Eerste evaluatie Jeugdwet vanuit juridisch perspectief', *FJR* 2018/46.

Bruning & De Jong-de Kruijff *FJR* 2015/33

M.R. Bruning & M.P. de Jong-de Kruijff, 'Van gesloten jeugdzorg naar gesloten jeugdhulp: de nieuwe regeling nader beschouwd', *FJR* 2015/33.

De Jong-de Kruijff, *FJR* 2018/26

M.P. de Jong-de Kruijff, 'Gesloten jeugdhulp zonder kindbeschermingsmaatregel: het kind goed af?', *FJR* 2018/26.

De Jong-de Kruijff & Van der Zon *Trema* 2015

M.P. de Jong-de Kruijff & K.A.M. van der Zon, 'Hoger beroep tegen een uithuisplaatsingsbeslissing en de rol van de minderjarige', *Trema* 2015, p. 298-307.

Kramer & Ten Voorde *FJR* 2014/61

M. Kramer & M.J.M. ten Voorde, 'Rechtsbescherming onder de Jeugdwet en de Wet herziening kindbeschermingsmaatregelen, een doolhof van procedures', *FJR* 2014/61.

Liefwaard *FJR* 2016/37

T. Liefwaard, 'Onrechtmatige vrijheidsbeneming', *FJR* 2016/37.

Liefwaard & Doek *FJR* 2015/20

T. Liefwaard & J.E. Doek, 'Kinderrechten in de rechtspraak: een internationaal perspectief', *FJR* 2015/20.

Lundy *British educational research journal* 2007, vol. 33

L. Lundy, 'Voice' is not enough: conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child', Oxford, UK: Wiley, *British educational research journal*, 2007, Vol.33 (6), p. 927-942.

Mijnarends AA 2000-2

E.M. Mijnarends, 'De betekenis van het Internationale Kinderrechtenverdrag voor Nederland', AA 2000-2, p. 82-91.

Rap *Jeugdrecht in praktijk* 2017

S.E. Rap, 'Het recht om gehoord te worden: General Comment No. 12 nader beschouwd', *Jeugdrecht in praktijk*, 2017, nr. 2.

Regelgeving en parlementaire stukken

Internationaal:

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.

Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Committee on the Rights of the Child 2000

UN Committee on the Rights of the Child, Concluding observations: Burundi, Genève: oktober 2000.

VN Comité voor de Rechten van het Kind 2009

VN Comité voor de Rechten van het Kind, General Comment nr. 12: Het recht van het kind om gehoord te worden, CRC/C/GC/12, juli 2009.

VN Comité voor de Rechten van het kind 2019

VN Comité voor de Rechten van het Kind, General Comment nr. 24: On children's rights in the child justice system, CRC/C/GC/24, september 2019.

UN Human Rights Committee 1989

UN Human Rights Committee, CCPR General Comment No. 18: Non-discrimination, november 1989.

Nationaal:

Burgerlijk wetboek.

Grondwet.

Jeugdwet.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Kamerstukken II 2007/08, 29861, 19.

Kamerstukken II 2005/06, 30644, 3.

Kamerstukken II 2005/06, 30644, 4.

Kamerstukken II 2010/11, 32015, 38.

Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3.

Handelingen II 2006/07, 87, 4880.

Stb. 2014, 443.

Jurisprudentie

HR 30 mei 1986, *NJ* 1986/688 (Spoorwegstaking).

HR 3 maart 1919, *NJ* 1919/371 (Grenstractaat Aken).

PHR 31 mei 2013, ECLI:NL:PHR:2013:BZ5422.

Rb. Noord-Holland 26 mei 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:4493.

Rb. Noord-Holland 8 februari 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:988.

Rb. Midden-Nederland, 19 oktober 2018, ECLI:BL:RBMNE:2018:5385.

Rb. Midden-Nederland 4 december 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:6682.

Online bronnen

<https://www.kinderbescherming.nl/voor-kind-en-ouder/hoe-verloopt-een-raadsonderzoek/wie-werken-aan-een-raadsonderzoek>.